

Naročnina

za državo SHS:
na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 30

Sobotna izdaja:
celoletno

v Jugoslaviji Din 40
v inozemstvu 60

SLOVENE

Cene inseratov:

Enostolpna petlinjska vrsta
mali oglasi po Din 1'50 in
Din 2'—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2'50,
veliki po Din 3'— in 4'—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6'—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izvenredno
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poštnina plačana v polovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; nevrnjenih pism se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravnništva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Izid angleških volitev.

Velika volivna borba v Angliji je končana, in sicer s popolno zmago konservativne stranke. Konservativna stranka je izšla iz volitev kot absolutna zmagovalka in morda sama ni pričakovala tako velikega uspeha, kakor ga je dosegla. Volivni boj je bil tokrat zelo hud, deloma oseben, kar sicer pri Angležih ni navada.

Konservativna stranka je imela pri teh volitvah lažje stališče kakor pri prejšnjih. Pred devetimi meseci so liberalci v opoziciji skupno z delavsko stranko nastopili proti konservativcem in obe stranki sta naperili svoje napade samo proti konservativcem in jih zrušili. Po padcu konservativne vlade pa delavska stranka ni hotela deliti plena z liberalci in posledica tega je bila, da ob obsedanjih volitvah liberalci niso kakor v mesecu januarju nastopali kot sobojniki delavske stranke, marveč je morala vzdržati delavska stranka koncentrični ogenj od konservativcev in liberalcev, kakor je pri prejšnjih volitvah konservativna stranka morala odbijati napade od dveh strani. Desno krilo liberalcev pa se je začelo nagibati h konservativcem, levo pa k delavski stranki; zato je bilo že vnaprej jasno, da bodo liberalci posledice prejšnje politike pri volitvah močno občutili in precej izgubili. Zato se je glavna pozornost obračala na borbo med konservativci in delavsko stranko. Konservativci so bili torej v ofenzivi. Njihovo delo pa ni bilo lahko, ker je Mac Donald, vodja delavske stranke, mogel pokazati velike zunanje-politične uspehe, ker je položil temelje evropskemu miru. Ker pa je praktični angleški narod nasproten vsaki ekstremni politiki in vsled tega boljševiden, za katerega je nedostopen, so konservativci izrabili Sinovjejevo pismo na angl. komunistično stranko in opozarjali, da se pod Mac Donaldom uvaža v državo boljševiška nevarnost, dasiravno se od ruske strani z vsem poudarkom dotično pismo proglašajo kot nesramen falzifikat. Tudi Cambellov slučaj so izrabili in očitali Mac Donaldu, da je na ljubo komunistom posegal v justico. Mac Donald, osebno brez dvoma neomadeževan kot človek in politično, se je hrabro branil in dolžil uradništvo zunanjega urada, da se je z objavo Sinovjejevega pisma prenehalo, ker je pismo falzifikat, če pa ne bi bilo potvrdjeno, pa se sme angleški narod zanesti na Mac Donaldu, da nikdar ne bi dovolil vmešavanja tuje države v notranje angleške stvari. Nekaj nezaupanja proti Mac Donaldovi politiki je pa vendar ostalo pri enem delu, ki je bil sicer Mac Donaldovi zunanji politiki naklonjen, tembolj ker je Mac Donaldovi vladi opozicija očitala, da hoče dati Rusiji lahkomišno posojilo, brez jamstva, če se to posojilo ne bo uporabilo proti angleškim interesom v Aziji. Tako je žensstvo pri volitvah po ogromni večini oddalo svoje glasove za konservativno stranko po geslu: Proti vsaki revoluciji, in mož, ki je vse svoje moči uporabil za umirovljenje Evrope, je bil označen kot pristaš revolucionarne ideje.

Eni nalogi, ki je v Angliji preizkušnja za vsako povojno vlado, pa tudi Mac Donald ni bil kos. Razmere so bile močnejše nego njegova dobra volja. To je problem brezposelnosti, ki v Angliji še raste. To so konservativci v agitaciji dobro izrabili in očitali delavski stranki nesposobnost za reševanje socialnih problemov, zlasti ministru za delo Shawu. Drugo vprašanje je seveda, če bodo oni to nalogo bolje razumeli sedaj, ko so postali absolutni gospodarji v parlamentarni areni. Parlamentarna zgodovina v Angliji priznava pač, da imajo angleške meščanske stranke precej smisla za socialne probleme, dasti so nasprotno socializmu, toda velikih socialnih reform v Angliji niso izvršili konservativci, nego liberalci.

Z volivnim izidom se pa glavne zunanje-politične smernice v Angliji ne bodo mnogo spremenile, ker v Angliji mnogo daleč na zunanje-politično kontinuiteto, kar se je tudi pri Mac Donaldu opazilo. Velika volivna bitka v Angliji je za konservativce sijajno končala, vprašanje pa je, če bo konservativna stranka to svojo moč mogla tudi vzdržati.

Zmaga konservativcev v Angliji.

ABSOLUTNA VEČINA KONSERVATIVCEV. — GESLO VOLIVK: PROTI VSAKI REVOLUCIJI. — UDELEŽBA NAD 80 %.

London, 30. oktobra (Izv.) Ob petih zjutraj so bili znani sledeči izidi volitev: Konservativci 161 mandatov, Delavska stranka 78 mandatov, Liberalci 22 mandatov, Neodvisni: dva mandata.

London, 30. oktobra (Izv.) Volivna zmaga konservativcev je vse presenetila. Konservativci so posebno v industrijskih krajih dobili izredno veliko glasov. Ponekod je njihova večina po 10 krat večja nego pri zadnjih volitvah.

London, 30. oktobra (Izv.) Posebno pozornost vzbuja dejstvo, da liberalni voditelj Asquith ni izvoljen. Izjavil pa je, da se kljub temu ne bo umaknil iz političnega življenja.

London, 30. oktobra (Izv.) Mac Donald je zopet izvoljen. Dalje so zopet izvoljeni konservativci Astor, Chamberlain in Hoare. Od delavske stranke pa so izvoljeni Crigge, Clynes, Ponsonby in Wedgewood. Propadla sta liberalca Masterman in pa Baldwinov sin, ki je kandidiral na programu Delavske stranke. Na novo je izvoljen delavski voditelj Bromley.

London, 30. oktobra (Izv.) Doslej znani volivni uspehi konservativcev so povzročili največjo senzacijo. Poraz Asquithov je vse presenetil. Liberalci so v Manchesteru izgubili vse mandate. Glasovi žen, ki so nastopile pod geslom »Proti vsaki revoluciji« so povsod odločili v korist konservativcem. Zdi se, da bo konservativna stranka imela v parlamentu absolutno večino.

London, 30. oktobra (Izv.) Kljub silno slabemu vremenu na dan volitev se je udeležilo volitve nad 80 odstotkov volivnih upravičencev. Posebno velika je bila udeležba žensk.

London, 30. oktobra (Izv.) Do tretčri na 6 zvečer so bili znani sledeči volivni izidi:

Konservativci 330 mandatov,
Delavska stranka 125 mandatov,
Liberalci 32 mandatov,
Neodvisni 2 mandata.

Konservativci so pridobili 135 mandatov, zgubili 6 mandatov, Delavska stranka je pridobila 21 mandatov, izgubila 57 mandatov, Liberalci so pridobili 7 mandatov, izgubili 100 mandatov.

London, 30. okt. (Izv.) Do 7. zvečer (angleški čas) so bili znani volivni izidi za 592 mandatov. Za 23 mandatov izidi še niso znani. Na konservativce odpade 398 mandatov, na delavsko stranko 151, na liberalce 40, na neodvisne 3 mandate.

London, 30. oktobra (Izv.) Značilno je, da so ženske kandidatke skoro povsod propadle. Izvoljene so samo štiri in sicer ena od delavske stranke, tri pa od konservativne stranke.

London, 30. (Izv.) Mac Donald je bil izvoljen z večino 2000, Lloyd George z večino 12.000 glasov, Churchill z večino 10.000 glasov. Položaj spominja na velike spremembe v politiki leta 1916. Poraz liberalne stranke je tudi v konservativnih krogih povzročil pobitost. Asquithov poraz obžalujejo tudi njegovi nasprotniki.

Slabi izgledi za Timotijevićev mandat.

JOVANOVIČEVA SKUPINA ODKLANJA TIMOTIJEVIČEV MANDAT. PAŠIČEVA PA BO ZAHTEVALA NEIZPOLNJEVE POGOJE. — G. TIMOTIJEVIČ ČAKA NA ODLOČITEV OZKEGA BLOKA.

Belgrad, 30. okt. (Izv.) Kakor je g. Timotijević sam izjavil, zavisí usoda njegovega mandata od sklepa ozkega bloka. Raditega še danes Timotijević ni mogel preiti v konkretiziranje svojega mandata, ampak je izvršil samo nekatere formalnosti. Opoldne je obvestil HRSS po poslancu Bačiniću, ki se kot tajnik narodne skupščine nahaja v Belgradu, nato pa zemljoradnike. Popoldne ga je obiskal dr. Spahin in ga prosil za točen odgovor na včeraj javljena vprašanja, češ da s takim odgovorom ne more priti pred klub. Timotijević je obiskal popoldne predsednika radikalnega kluba Marka Gjuričiča in Marka Trifkovića ter

ANGLEŠKA VOLIVNA STATISTIKA.

Angleška spodnja zbornica je štela v letih 1900—1910, in sicer do decembrskih volitev tega leta, 670 poslancev. L. 1918. je naraslo število sedežev — v njem so še zapopadli irski nacionalisti — na 707. Leta 1922. so število poslancev določili definitivno na 615 in tako je ostalo do zadnjih volitev (leta 1923.).

Konservativci so, leta 1900. še s 402 mandata absolutni gospodarji situacije, padli leta 1906. na 157 mandatov, in sicer na račun liberalne stranke. Decembra istega leta so bile ponovno volitve in konservativci so pridobili samo — en glas. L. 1918. je Tory (označba za konservativno stranko) zopet na konju (381 mandatov), toda občuten poraz liberalizma jim je zagrenil prvi znanjši porast Labour Party. L. 1922. so izbojevali 347 mandatov, izgubili pa so mnogo liberalci, a delavska stranka je narasla na 142 mandatov. Vsled rešitve irskega vprašanja je ostalo 77 irskih mandatov praznih, ki so si jih razdelile ostale stranke. Razen treh Ircev ostalih mandatov so vsi drugi prešli na konservativce in socialiste. Prvi so dobili 347 mandatov. L. 1923. beleži konservativna stranka, ki je šla pod Baldwinovim vodstvom v borbo s parolo zaščitne carine, neznan porast (258 mandatov), a to na račun: deloma liberalcev, ponajveč pa labouristov.

Liberalci so se gibali od l. 1910. do 1923. v sledečih mejah: 177 (l. 1900.), 376 (l. 1906.), 275 (jan. l. 1910.), 270 (decembra l. 1910.), 167 (l. 1918.), 117 (l. 1922.) in 154 (l. 1923.).

Delavska stranka je imela l. 1900. jedva 9 poslancev. L. 1906. je že prikorakala v zbornico s 54 poslanci. L. 1910. se je morala umakniti ravnotežju med Whig (liberalci) in Tory, ostalo ji pa je še vedno 40 mandatov. Istega leta v mesecu decembru je nekoliko pridobila; štela je 42 mož. L. 1918. je narasla na 74 poslancev, 1922 na 142 in 1923 na 192 mandatov.

Slika zadnjih volitev iz l. 1923. je torej sledeča: 1. Konservativna stranka: 258 mandatov. Volivna parola je bila: zaščita angleške industrije. Stranko je vodil Mr. Stanley Baldwin, naslednik Bonar Lawa, ki je l. 1922. z znano resolucijo v Carlton-klubu odpovedal liberalcem konservativno zvestobo in je tako zrušil Lloyd Georgea. — 2. Liberalna stranka: 154 mandatov. Njeno volivno geslo, ki ga je umel demagoški talent Lloyd George stopnjevati do zadnjih variacij, je bila »svobodna trgovina«, torej poteza proti konservativcem. 3. Labour Party (delavska stranka): 192 sedežev; vodja James Ramsay Mac Donald, ki je formuliral svoj program v sledečih gestih: rešitev reparacijskega vprašanja, svobodna trgovina, pacifikacija Evrope, socializacija državnih in privatnih veleindustrijskih podjetij, osemurni delavnik in neomajno čuvanje socialnih pridobitev prvih povojnih let, da ne pozabimo problema brezposelnosti in rešitve stanovanjskega vprašanja.

Izguba konservativcev v l. 1923. že jo primerjamo z izidom iz l. 1922. se izkazuje kot čista izguba, 89 sedežev, primerno porazdeljena na liberalce (37 mandatov) in delavsko stranko (50 sedežev). — 4. Irski nacionalisti so dobili l. 1923. samo 2 sedeža (l. 1922. še 3), na ostale stranke (divjake) je pa odpadlo 9 mandatov.

dikali že prej zahtevali; 2. da se politika nove vlade vodi v mejah vidovdanske ustave, dokler se ne spremeni rednim potom; 3. da se k sodelovanju pozovejo vse skupine, ki pristajajo na program, ki ga je Timotijević predložil, pa tudi Pribeževićeva skupina; 4. da se porfelfji v vladi razdele sorazmerno po številni moči posameznih klubov. — Če bi Pašić vztrajal na takih pogojih, je jasno, da do kompromisa in sporazuma ne more priti. Zato večina politikov zelo pesimistično gleda sedanjo fazo v krizi in se misli, da mora Timotijević za slučaj, če bodo radikalni vztrajali na svojem odklonilnem stališču in sicer radikalni Jovanovičeva skupina na odklonilnem, oni Pašičeve skupine pa na svojih pogojih, najkasneje v nedeljo vrniti mandat.

NACELNIKI PREPUŠČAJO ODLOČITEV KLUBOM.

Belgrad, 30. okt. (Izv.) Znano je, da se v novem položaju želi, da ostanejo načelniki strank v ozadju in da naj bodo nositelji novega položaja novi ljudje, politiki druge vrste. Zato je razumljivo, da voditelji sami niso hoteli odločevati o usodi Timotijevićevega mandata, dasiravno bi to mogli, ker imajo vsi proste roke vsled sklepanja svojih klubov. V tem se ne sme gledati nobenega zavlačevanja in voditelji so prav storili, da prepuščajo odločitev klubom. Za jutri je sklicana seja Jugoslovanskega kluba, v soboto pa Jug. muslimanskega kluba. Na obeh sejah se bo razpravljalo o stališču napram mandatarju in o značaju tega mandata. Radi odsotnosti poslancev ne more nihče dati definitivne besede o Timotijevićevev uspehu ali neuspehu. Stanje se danes ni malo ni spremenilo in položaj se nahaja v znamenju pričakovanja odločitve Jugoslovanskega in muslimanskega kluba.

DR. KOROŠEC IN DAVIDOVIČ NA DVORU.

Belgrad, 30. oktobra (Izv.) Danes ob pol 12 je bil dr. A. Korošec poklican na dvor. Dr. Korošec se je mudil na dvoru od pol 12 do 1. O svoji avdijenci ni dal nobene izjave in ni o svojem razgovoru nikogar obvestil. Predpoldne je bil v avdijenci Ljuba Davidović. Obe avdijenci sta bili živahno komentirani posebno z ozirom na to, ker kraljev mandatar mandata še ni vrnil in se je iskalo razlogov, zakaj sta bila oba voditelja bloka kljub temu poklicana na dvor. Dr. Korošec in Ljuba Davidović sta bila zelo dobro razpoložena.

ODMEV ANGLEŠKIH VOLITEV V BELGRADU.

Belgrad, 30. oktobra (Izv.) Politični krogi so z zanimanjem pričakovali izida angleških volitev, vendar se značaj teh volitev ni precejeval, kakor je to bilo doslej navada. Kajti jasno je, da izid volitev ne more vplivati na položaj naše države. Proti večeru se je zvedelo, da so dobili konservativci absolutno večino. Ta vest je posebno potrla Pašičevo okoličico, kajti, kakor znano, Pašić pri voditeljih konservativcev ne živja nobenega ugleda še izza vojnega časa, ko so voditelji konservativcev imeli priliko spoznati politično in moralno Pašičevo kvaliteto.

KONFERENCA »ŽENSKÉ MALE ANTANTE«

Belgrad, 30. oktobra (Izv.) Danes se je tukaj pričela konferenca ženske male antante. Dopoldne je bila otvorjena razstava raznih ročnih in drugih ženskih del, med katerimi je Slovenija zelo lepo zastopana. Te otvoritve se je udeležila kraljica in diplomatski zbor. Od vlade so bili navzoči minister za zunanje zadeve dr. Vojta Marinković, minister za socialno politiko dr. Šefkija Behmen, in minister za šume in rude dr. Ilija Sumenković.

ZASEDANJE ČESKOSLOVASKEGA PARLAMENTA.

Praga, 30. oktobra. (Izv.) Danes je bilo otvorjeno jesensko zasedanje parlamenta. Vlada je predložila parlamentu proračun za l. 1925. Finančni minister Bečka je podal izčrpen ekspozé, ki je bil z odobravanjem sprejet. Z burnim odobravanjem so sprejeli tudi ekspozéji ministra za zunanje zadeve dr. Beneša. Sklenili so, da se

bo skupna debata v obeh ekspozicijah vršila na današnji popoldanski seji.

Praga, 30. oktobra. (Izv.) Proračun za leto 1925 izkazuje 15.974 milijonov izdatkov in 15.602 milijonov dohodkov.

PREOSNOVA ITALIJANSKE USTAVE.

Rim, 30. oktobra. (Izv.) Fašistiški odbor petnajsterih je v večerajšnji seji sklenil, da bo posamezne točke za preosnovo ustave, ki jih je predložilo fašistiško narodno vodstvo, proučil najprej poseben pododbor. Glavne točke so sledeče: kolika bodi najdaljša doba za trajanje ministrstev; razmerje med izvršilno in zakonodajno oblastjo in priznanje sindikatov. — S tiskovnim problemom se odbor petnajsterih ne namerava baviti, ker bo tostvarni načrt izdelala in predložila vlada.

NOVA KONFERENCA ZA RAZOROŽITEV

Pariz, 30. oktobra. (Izv.) »Daily Telegraph« poroča iz Newyorka, da namerava predsednik Coolidge sklicati novo konferenco za razorožitev v Washingtonu.

AMERIŠKO POSOJILLO ZA GRADEC.

Gradec, 30. oktobra. (Izv.) Občinski svet je danes soglasno sklenil, da najame pri nekem ameriškem konsorcijsu mestno posojilo v znesku 2 in pol milijona Din.

AVTOMOBILSKA NESREČA.

Moravska Ostrava, 30. oktobra. (Izv.) Na cesti Moravska Ostrava—Tešinj se je danes dopoldne pripetila težka avtomobilska nesreča. Ob desetih dopoldne je pri Stanislavu zadel avtomobil, v katerem se je vozilo 5 oseb, ob brzovrni drog in se popolnoma razbil. Tovarnar Richter in neki gospod Rys sta mrtva, ostali trije potniki so težko ranjeni. Prepeljali so jih v Moravsko Ostravo v bolnišnico.

TEŽKA NESREČA NA ŽELEZNICI.

Ottawa, 30. oktobra. (Izv.) V sled eksplozije plinovih cevij v vlaku je umrlo pet oseb, težko ranjenih pa je 15 oseb.

Iz zunanje politike.

* Albanija in Rusija. Sedaj, ko je Albanija priznala de jure sovjetsko unijo, je imenovan za odpravnika poslov v Tirani komisar Elimov. Novi poslanik bo dopotoval v Tirano v prvi polovici novembra, medtem pa bo že vzpostavljeno poslanstvo. Albansko časopisje komentira ta dogodek v upanju, da se bo ruska vlada vsikdar zavzela za osvoboditev in samoodlobo vseh balkanskih narodov. Albanija da more imeti od take politike zelo veliko koristi. Iz albanskih listov je tudi razvidno, da je rešil vprašanje obnove odnošajev med sovjeti in Albanijo albanski ministriški predsednik g. Fan Noli skupno z rimskim predstavnikom Busije Krestinskim.

* Vseazijsko gibanje. V Tokiju so ustanovili družbo pod nazivom »Pan-Azija«. Naloga te družbe je: delovati za edinstvo azijskih narodov, pospeševati splošni razvoj Azije in braniti skupne interese Azijatov. Ustanovitev te družbe je posledica ameriškega vseljenškega zakona.

* Veliki knez Ciril v nemilosti? »Temps de Soir« je obelodanil pismo ruske carice vdove Marije, ki je naperjeno proti velikemu knezu Cirilu, nedavno novo proglašeni »imperatorju« in »carju« Velike Rusije. Marija se boji cepitve v vrstah monarhistično razpoložene emigracije ter misli, da se bo njih položaj poslabšal. Radi tega je mnenja, da mora biti vprašanje obnove carstva v skladu z bivšo rusko ustavo, izvršiti pa se mora v sporazumu s pravoslavno cerkvijo in ruskim narodom. Tudi veliki knez Nikolaj Nikolajevič, ki je to pismo izročil uredništvu »Soira«, ne odobrava Cirilove nepremišljenosti. Bodoča organizacija ruskega carstva da je mogoča le na ruskih tleh in po želji ruskega naroda.

Politični položaj v Belgiji.

Vsa znamenja kažejo, da bo nemški in angleški krizi sledila tudi belgijska kriza. Ministrski predsednik Theunis ni izpolnil nanj stavljenega upanja zlasti onih krogov, ki so mislili, da bo — stoječ izven in nad strankami — vodil belgijsko politiko s posebnim ozirom na sanacijo finančnih razmer. Sicer se je mučil z redukcijo izdatkov, ali številke proračuna so naraščale vsako leto in davčni vijak je trpel, da se uravnoteži proračun. Naposled so spregledali tudi v Belgiji, da Theunis ne zna bolje vladati nego drugi.

V zadnji krizi mu je uspelo s skrajnim trudom da je setaval novo vladu, toda pomoči je iskal zlasti pri liberalcih. Čeprav tvorijo liberalci le malenkostno skupinico, so vendar med močnejšo socialistično in najmočnejšo katoliško skupino — jezikec na tehničarji. Ker morejo tej ali oni skupini posoditi številno premoč, je jasno, da znajo položaj dobro izkoriščati. Katoličani bi bili raie videli, da bi bil se-

stavil vlado minister van de Vijvere. To je spodletelo in ostal je zopet Theunis. Življenski standard narašča v vsakim dnevom; vsled tega so morali zvišati plače uradništvu in nastavljenecem države. To delo je bilo izročeno posebni komisiji, ki je izjavila, da bi utegnili omenjena povišanja obremeniti državo v letu za 350 milijonov frankov. Za kritje teh izdatkov bodo morali iztisniti 200 milijonov frankov na davkih. Bližajo se volitve — po ustavi bi se morale vršiti meseca maja 1925 — in razumljivo je, da poslanci ne bi radi »osrečili« svoje volivce z novimi davki.

Katoliški minister Segers je izjavil na velikem zborovanju svoje stranke, da je zvišanje davkov nemogoče. V istem smislu se je izjavil minister n. r. Renkin. Ker sta Segers in Renkin voditelja katoliške frakcije, je sklical Theunis pred par dnevi izredno sejo ministrskega sveta, na kateri so razpravljali o položaju. Ministri so bili soglasno mnenja, da je zvišanje plač mogoče le od odobritve novih davkov. Na drugi strani pa je Theunis obljubil zvišanje plač za vse mesece do 1. julija 1924 nazaj. Če parlament novih davkov ne bo dovolil, bo razpust neizogiben. Volitve bi skoro gotovo povzročile znaten preokret na levo. Vsekako bo treba počakati, kaj poreče zbornica, ki se bo sestala 12. novembra.

»United States of Evropa«.

Francoski predlog za organizacijo mira. — Za evropsko državno in gospodarsko skupnost.

H a a g, 27. oktobra.

Bivši glavni urednik pariškega dnevnika »Temps«, g. Jean Herbet, in sedanjji uvodničar lista »L'Information« je objavil v »Haagsche Post« sledeče misli:

»Notranjepolitični položaj Herriotove vlade se je po velikem osebnem uspehu Herriota na skupščini radikalnih socialistov znatno utrdil. Radikalna vlada je srečno obkrožila nevarno skalo zvišanja uradniških plač, čeprav je bila notranja enotnost baš vsled te točke zelo ogrožena. Pred vsem je pa treba upoštevati, da sloni prestiž g. Herriota v prvi vrsti na njegovi uspešni, splošno priznani zunanji politiki; sprejetje Dawesovega načrta, ženevski protokol, gospodarska pogajanja z Nemčijo, obnovev odnošajev napram Rusiji. Ta politika se stoji vedno pod vtisom zunanjepolitičnih dogodkov, zlasti pod vtisom angleške vladne krize in rastočega vpliva konservativcev ter onemoglosti nemške vlade po londonski konferenci; baš ta onemoglost je pokazala močan vpliv nemških nacionalcev. Ti dogodki niso ostali brez odmeva v Franciji. Po mojem mnenju bi bila zunanja politika Francije uspešnejša, če bi jo vodili v večji meri ljudsko-psihološki razlogi. Cilj francoske politike mora biti organizacija evropskega mira. Ne gre za izjavo, da hoče Francija svojo varnost in varnost drugih držav braniti ter da ima pravico do pomoči drugih sil. Francija mora predložiti konkretni projekt za pomirjenje Evrope. Ne moremo zahtevati, da se Evropa in ves ostali svet bavi vedno samo s problemom francoske varnosti in nemško-francoskim obmejnim vprašanjem. Če ne bomo organizirali evropskega mira, potem smo sredi priprav za evropsko revolucijo. Tej dilemi: organizacija evropskega mira ali revolucija in vladavina nasilja, se moremo le tako izogniti, če premostrimo evropsko vprašanje z industrialne in finančne strani. Ako naj obstoja sedanja socialna skupnost radi koristi, ki jo prinaša delojemalstvu, in radi dobička, ki ga ima podjetnik, potem je nujno, da vlade odstranijo gospodarske in politične vzroke vojnih konfliktov. Ustanoviti se mora politika gospodarskega ravnotežja, ki je prvi pogoj za utemeljitev Združenih držav Evrope. Ta cilj ni več fantom. Industrijem, kakor je bil pokojni Stinnes in tudi Loucheur, mnogim

»realnim« politikom (ne samo pacifistom) lebdi taka gospodarska in državna skupnost pred očmi. Vzroki vojnih konfliktov se ne morejo odstraniti z lepimi govori v Ženevi. Zato je treba stabilnih ukrepov. Seveda se ta cilj ne da doseči že v dohodnem času. Ravno Francija je poklicana, igrati v tej skupnosti vodilno vlogo. Francoska vlada naj bi dala iniciativo v tako odločilnem koraku, apelirala naj bi na vse države, da sodelujejo pri zgradbi mira. Z nekoliko dobre volje in vztrajnosti bi se dal doseči neke vrste evropski modus, po katerem bi bila vojna praktično onemogočena. Ta cilj je še gotovo daleč, vendar je moralna dolžnost vsakogar, ki še veruje v božanstveno iskro, tlečo v človeku, da zastavi svoje sile za uresničenje mirovne ideje s praktično organizacijo.«

Beleške.

Česar grof Begouen ne vé. Ker se je »Jutro« neizogibno vrnilo v polemiko med zagrebškim Pribečevićem trobilom in »Hrvatoma«, naj izve tudi slovenska javnost, česar ni izvedel iz »Rečic« francoski publicist grof Begouen. Avstrijski »Schlachtemaler« prof. Oton Iveković je napisal v organ g. Pribečevića dopis iz Zagorja, v katerem trdi, da imajo seljaki še najmanj štiri vagone habsburških slik, in sicer Franca Jožefa, Franca Ferdinanda, Sofijo Hohenberg, Karla, Cito, morda celo Rudolfa. In prof. Iveković pravi, da ni kriv, če so te slike »kramarske proveniencije«. Najbrže ga jezi, da originalov ni slikal sam. No, ker je g. Oton Iveković de Drina obljubil eksport štirih vagonov slik prejasnega ali njemu nehalnežnega doma habsburškega, naj nikaner ne pozabi dodati še svojih slik z Drine, v katerih je ovekovečil junastvo avstrijske armade v borbi s »srbskim geđzama«, da bo grof Begouen vsaj vedel, kdo je patrijot in kdo ne...

Dnevne novice.

— Sotisljenike, katerim smo poslali koledar jugoslovanske Kmetke zveze, da ga razprodajo, prosimo, da to store čimprej. Povsod naj velja: Vsak naš kmetovalec naš koledar! — V Ljubljani se dobi koledar v tajništvu Kmetke zveze, Jugoslovanska tiskarna ali pa v Jugoslovanski knjižarni. — V Mariboru naj ga organizacije naročajo pri tajništvu: Aleksandrova cesta. Posamezno ga dobite v prodajalni Cirilove tiskarne, Aleksandrova cesta. Cena Din 10.

— 29. oktober v Zagrebu. V spomin obletnice, ko se je Hrvatska odtrgala od Avstro-ogrsk, so se 29. t. m. po vseh zagrebških cerkvah vršile slovesne službe božje, katerim so prisostvovali tudi zastopniki vojaških in civilnih oblasti ter inozemski konzuli.

— Prestop na višjo stopnjo osnovne plače in stanarine pri pošti. V smislu člena 262 finančnega zakona za l. 1924 do 1925 se bodo s prvim januarjem 1925 obračunila in izplačala periodična zvišanja onim uslužbencem, kateri dobe v času od 1. jul. do 31. decembra t. l. pravico v višjo stopnjo osnovne plače oziroma stanarine ali do 15% zvišanja najvišje letne osnovne plače. To velja pa samo za osebe, katero je bilo prevedeno po novem zakonu v civilnih uradnikih, ne pa za kontraktne osebe, kakor: za poštne odpravnike, dnevničarje, poštne sle itd. Oni pripravniki II. kategorije in pripravniki kategorij zvančnikov in služiteljev, katerim še ni bila priznana stalnost po čl. 18 o civilnih uradnikih, naj prošenj ne vlagajo, tudi če so že dovršili tri leta službe. Glede načina vlaganja prošenj se opozarja na okrožnico št. 19061/I 1924, z dne 6. jun. t. l., ki v tem pogledu še ni izgubila svoje veljavnosti. Prošenja uradnikov I. kategorije in 1 do 3. skupine II. kategorije, ki jih je treba nasloviti na ministrstvo pošte in brzojava, naj se pošljejo na poštno ravnateljstvo najkasneje do 10. novembra t. l., prošnje ostalega uradništva II. in III. kategorije ter zvančnikov in služiteljev, ki jih je nasloviti na poštno in brzojavno ravnateljstvo pa najkasneje do 20. novembra 1924., da se bo mogla likvidacija novih prejemkov o pravem času izvršiti.

— Poroka. Poročil se je glavni urednik novosadskega »Deutsches Volksblatt« dr. Franc Perz s Hertjo, hčerko dvor. svet. Jožefa Rotha.

— Originalen zakonski mož je vsekakor 47 letni Vrečar Franc, posestnik v Sneberju. Dne 22. oktobra je zginit z doma in neznano kam odpotoval. Nič se ni poslovil, kot je pri drugih ljudeh navada, pač pa napisal na drevo, stoječe blizu hiše: »Z Bogom moja žena Ančka!«

— Vlom v Škocjanu. Škocjan so dne 25. oktobra obiskali neznani vlomilci. Najprej so se lotili mesnice Ivana Globevnika in odnesli 7 klobas in nad 100 Din gotovine. Iz mesnice so se pa zakadili v gostilno Petra Durjave, vlomili vrata in že začeli s podom. V gostilniški sobi so odnesli le hleb kruha in nekaj drobiža; ko so pa ravno hoteli v trgovino, jih je pa prepadel domači sin. Eden vlomilcev je bil obo-rožen in je pri begu streljal na sina.

— Tatvina v vlaku. Stražar Peregrin je pozabil v kamniškem vlaku zavitek raznega blaga in obleke v vrednosti 1125 Din. Komaj je opazil svojo pozabljivost, se je okrenil nazaj v vlak, pa blaga že ni bilo; osumljen je neki invalid.

— Skladišča carinarne na Rakeku se je lotil Kržišnik Anton. Odnesele je iz njega sedem in pol kilogramov črne svile in 33 ženskih svilenih pletov. Bil je že aretiran, pa je orožnikom na Rakeku srečno ušel.

— Boj med cigani in kmeti. Nedavno so prišli v neko gostilno v vasi Miloševac blizu Belgrada štirje cigani: oče, dva sina in zet. Naročili so žganja in se ga dobro navlekli. Cigani so imeli veliko denarja. Ko so bili že vsi štirje pijani, so se začeli med seboj prepirati in najmlajši ciganon sin je očetu opoval mater. Stari Marko si kaj takega nikakor ni hotel dovoliti in je fanta pošteno rabil. Pri tem pa je nastala cela zmešnjava. Gostilničar Lazar je hotel posredovati, a je slabo naletel. Cigani so sestavili koncentracijo in z združenimi močmi navalili na gostilničarja. Lazar je zbežal na dvorišče in pričel klicati na pomoč. Cigani pa za njim in po njem. Gostilničarju je prišlo na pomoč najmanj pol vasi. Nekdo je zapri dvorišča vrata, da bi preprečil ciganom beg in da bi kmetje lažje mlatili po ciganih, kakor po kravah v zelju. Cigani pa so pograbili sekire in pole-na, pretepli kmete, razbili vrata in jih razsekali na drobne kosce, nakar so zbežali. V tem boju sta bila dva kmeta smrtno nevarno ranjena, dva težko, a pet lažje ranjenih. Zandarmerija je pričela besne cigane takoj zasledovati, a do sedaj brezuspešno.

— Najmoderneje moške in damske kroje, preizkušene, razpošilja in izdeluje po meri od ministrstva za trgovino in obrt koncesijonirana krojna šola, Židovska ulica 5-I, Ljubljana. Tečaji za krojače, šivilje in nešivilje. 6814

Štajerske novice.

Brezno ob Dravi. Odbor za Volčičev spomenik je kupil od g. Milana Lenarčiča v Josipdolu rajnemu župniku Miroslavu Volčiču spomenik za 10.000 Din. Ta spomenik bo slovesno blagoslovil msgr. dr. Anton Medved v nedeljo, dne 2. novembra ob 3 pop. K tej žalni slovesnosti se vabijo sorodniki, prijatelji in znanci rajnega g. Volčiča, in tudi vsi, ki so za spomenik darovali.

Štirokovna obrtno-nadajevalna šola za vajence gostilničarske, hotelirske in kavarniške obrti v Mariboru. Vpisovanje v to šolo se vrši v petek, dne 31. oktobra t. l. od 15 do 17 (od 3 do 5 pop.) v posvetovalnici državne dvorazredne trgovske šole, Zrinjskega trg št. 1. I. nadstropje. Listine, kakor rojstni list, domovnico, zadnje šolske iz-pričevalo itd. je prnesti s seboj. V ponedeljek dne 3. novembra ob 4 popoldne se šola slovesno otvori, v torek se pa prične z rednim poukom. Vse drugo zvedo vajenci v šoli sami. — Odbor.

Š Najemnikom! Društvo stanovanjskih najemnikov za mariborsko oblast sklicuje javen shod 9. novembra ob pol 10 dopoldne v dvorani Götz. Na dnevnem redu je važno poročilo delegata, ki se je udeležil kongresa stanovanjskih najemnikov v Belgradu dne 19., 20. in 21. oktobra t. l. Odbor vabi vse najemnike mariborske oblasti k obilni udeležbi.

Š Mariborske vesti. Za začasnega voditelja srednje kmetijske šole v Mariboru je imenovan g. inž. I. Sadar. Pouk na tem zavodu se prične 4. novembra. Prvi letnik so namestili v zgradbo državne gimnazije, ostala letnika pa se nahajata v vinarski in sadjarski šoli. — V okviru Ljudske univerze bo g. dr. Robič v ponedeljek dne 3. novembra predaval o spolnih boleznih. Predavanje se prične ob pol 20. uri in je namenjeno samo odraslim. — Zadruga brivcev naznanja, da bodo brivnice na dan Vseh svetnikov le do 16. (4.) ure odprte, dočim bodo danes odprte. V nedeljo bodo brivnice zaprte. — Od 19. oktobra t. l. je bilo pri mariborski državni posredovalnici za delo prijavljenih 113 prostih mest. Dela je iskalo 256 oseb. Borza je uspešno posredovala v 69 slučajih in 15 oseb je odpotovalo.

Š Rop pri sv. Rupertu. Na cesti Topole—Št. Rupert, občina Braslovce, je neznanec napadel posestnika Franca Bezarja iz Dolenje vasi ter mu oropal denarnico iz svinjskega usnja z vsebino nad 2500 Din. Isti večer je hotel izropati tudi mesaria Franca Turnška in

V VSEH SPECERLJSKIH PRODAJALNAH SE DOBI

NAJBOLJŠI PRIDATEK K HRANI

sicer na cesti Sv. Rupert—Gomilsko; nakana se mu pa ni posrečila.

Š Velik vlom v Slovenski Bistrici. 29. oktobra je družba vlomila v prodajalno Danijela Omerza v Slov. Bistrici in mu odnesla 5000 Vardar cigaret, 1500 Kosovo in 1500 Jadran cigaret, več kilogramov tobaka, cele kose manufakturnega blaga, salame, konjaka, okrog 800 Din gotovine itd. Skupna škoda znaša nad 30.000 Din.

Š Tatvine v okolišju sv. Barbare. Janezu Inga v M. Zimici so ukradli neznani zlikovci obleko, nikelnasto uro in dvesto dinarjev gotovine. Skupna škoda 500 Din. Istega dne so se preselili k Rozi Krepek in njeni rejenki odnesli nekaj gotovine. Bolje so pa naleteli pri Fr. Mikliču v Sp. Koreni. Pobrli so razne obleke in perila za 2200 Din, Lizi Tašner v Žikoreh pa vsakovrstnega perila v vrednosti 1425 Din. Sumijo, da obiskuje okoličane neki 20 letni mladenič. Izsledili ga še niso.

Š Vlom. Neznani storilci so vlomili skozi okno v trgovino konsumnega društva v Brezneru ter odnesli več metrov raznega blaga, suknja, žameta, kloba, 5 parov čevljev in nekaj kuhinjskih loncev. Društvo so na ta način oškodovali za 5083 Din. — V barako, last Alojzije Kamnikar iz Loke, občina Trbovlje, je bilo 25. oktobra vlomljeno. Med razno drobnarijo so neznanci ukradli tudi komplet »Singer« šivalni stroj. Škoda je cenjena na 4750 Din.

Dobra srca, pomagajte zopet!

S Kosovega polja se zopet oglašajo naši rojaki, slovenski naseljenci, in pišejo: »Obleka razpada na nas. Ne pomaga nič več krpati in šivati. Od leta 1914. nismo imeli več nove obleke in obutve. Dosedaj je bilo dobro, ker je bilo toplo; a sedaj je zima pred durmi in kako jo bomo prebili, je uganka. Lepo Vas prosimo, če je mogoče v Ljubljani dobiti kaj stare obleke, naj bo še tako raztrgana in naj bo take vrste kakor hoče, za otroke ali odrasle. Vsaka krpa bi bila za nas velike vrednosti.« — Čujete, dobri ljudje? Če so z vsako krpo zadovoljni, mora biti potreba silna! — Obleka, podarjena za poplavlence v polhograjsko-škofjeloškem pogorju je oddana: v Loko, Soro, Polhov gradec in Črni vrh. Ni je bilo preveč; a kar je bilo, je bilo dobro, in za vse darovalcem velika hvala! Zdaj pa, zaproseni od siromakov-naseljencev, prosimo za te. — Sploh pa dajemo na blagohotno znanje, da »Dobrodelnost« vedno sprejema ponošeno obleko, in ne samo obleke, marveč tudi vse druge obrabljene potrebščine: pohištvo posodo, orodje vsake vrste, ki jih posamezniki sami zase več ne rabijo. Namesto, da bi ležalo v kane kotu, rjavelo in trohnelo, prosimo, prikažite take reči v našo pisarno, ki hoče skrbeti, da pridejo v roke siromašnejšim ljudem, ki jih bodo hvaležno sprejeli in še s pridom rabili. — Društvo »Dobrodelnost«, Poljanski nasip 10.

Primorske novice.

p Monsignor Fran Kosec †. Smrt je zopet posegla v že itak redke vrste naših možduhovnikov v Italiji: umrl je papežev prelat in stolni kanonik v Trstu msgr. Fran Kosec. Pokojnik je ves živel svojemu duhovniškemu poklicu in je prav do zadnjega dne opravljal svoje posle v škofjski pisarni. 82 letnega starčka je na potu v pisarno napadla slabost ter so nezvestnega pripeljali na dom, kjer je umrl. Ob sebi se razume, da je bil mož, kakoršen je bil pokojni prelat Kosec, zvest sin svojega naroda. Ogibal se je sicer javnosti, a kadar ga je narod potreboval, je šel tudi v javnost. Tako je bil kot župnik na Katinari na splošno željo sprejel kandidacijo za tržaški občinski svet in deželni zbor in bil tudi izvoljen. Tudi kasneje je prelat Kosec ostal v stiku s slovenskim ljudstvom in mu bil ob vsaki priliki v pomoč in podpora. Njegova želja je bila, da ga ne pokopljejo na tržaškem mestnem pokopališču, ampak na Katinari, kjer je mnogo let župnikoval. Ta želja se mu je izpolnila. Slovensko ljudstvo v Trstu in okolici ga bo ohranilo v blagem, hvaležnem spominu. — R. I. P.!

p Pri Zadržni zvezi v Trstu se je osnoval odsek, ki si je nadel nalogo, da zastopa koristi upnikov tržaške »Banke Adriaticae«. Pozivajo se vsled tega interesi, da prijavijo svoje kakršnekoli terjatve nasproti omenjeni banki imenovanemu odseku do 30. novembra t. l. Prijave naj se naslovijo na »Zadržna zveza« v Trstu, Via Torre Bianca 39/L.

p Interministerialna konferenca za Istro. Kakor smo že poročali, se je pred kratkim v Pulju sešla interministerialna konferenca, ki naj ugotovi gospodarske potrebe Istre in označi pota za odpravo. Komisija je doslej obiskala vsa istrska mesteca, da spozna položaj na licu mesta. Značilno je, da Hrvati in Slovenci nimajo v komisiji niti enega zastopnika. Tako brezobzirno zapostavlja sedanji režim slovansko manjšino celo v čisto gospodarskih stvareh.

p Vipava dobi električno razsvetljavo. Vipavska občina je te dni sklenila pogodbo z delniško družbo Brunner iz Podgorice pri Gorici za dobavo električnega toka v svrhu razsvetljave. Z električno napeljavo bodo takoj začeli tako da dobi Vipava do 15. februarja prih. leta električno luč.

Ljubljanske novice.

BOŽIČNICA ZA REVNE OTROKE.

V javnosti se je pojavilo vprašanje, kdo prireja božičnico ter strah, da se izrablja v politične svrhe. Dolžni smo dati točno pojasnilo na ta vprašanja, da bo javnost informirana ter akcijo podprla z vsemi sredstvi.

Božičnico priredi 10 ljubljanskih dobrodelnih društev in sicer: 1. Kolo jug. sester, 2. Krščanska ženska zveza, 3. Naše srce, 4. Družba sv. Elizabete, 5. Vincencijeva družba, 6. Društvo za mladinske domove, 7. Škofjsko društvo za varstvo sirot, 8. Društvo dečji dom kraljice Marije, 9. Društvo za vzdrževanje otroške bolnice, 10. Društvo za otroško varstvo. K temu so še vsi drugi razni zavodi, ki imajo v oskrbo revne otroke. V svrhu prireditve božičnice sta se vršili 1. in 8. oktobra seji zastopnikov teh društev, pri katerih se je sklenilo, prirediti skupno božičnico za vse revne otroke ter v to svrhu tudi skupno nabiralno akcijo. Izvoljen je bil odbor, čigar predsedstvo je bilo poverjeno načelniku socialno-političnega urada mestnega magistrata dr. Fuksu, v ostalem pa pošlje v odbor vsako društvo po enega zastopnika. Vsi sklepi odbora se izvršijo sporazumno, v slučaju nesporazuma odloča župan mesta Ljubljane. Vsi nabrani prispevki se oddajo v skupno blagajno pri mestnem magistratu. Nabiralci darov dobijo od mestnega magistrata potrjeno nabiralno polo. Vsak darovalec dobi od nabiralca potrdilo za znesek, ki ga je daroval za božičnico, s katerim potrdilom se lahko izkaže napram drugim nabiralcem, da je že daroval za božičnico ter da ne bo več nadlegovan od drugih. Občinstvo opozarjamo, da odklanja nabiralce, ki nimajo od magistrata s štampiljo vidiranih nabiralnih pol. Dne 1. in 2. novembra se izvrši razven tega posebna nabiralna akcija, pri kateri sodelujejo članice preimenovanih društev ter poleg tega še Pomladek rdečega križa. Do 15. novembra predloži vsaka organizacija in pa ubožni očetje socialno-političnemu uradu sezname vseh revnih otrok mesta Ljubljane ter označijo v teh seznamih one otroke, ki pridejo v poštev za božičnico. Socialno-politični urad izvede na podlagi teh seznamov poizvedbe o premoženjskih razmerah posameznih otrok ter poroča potem odboru o uspehu teh poizvedb. Na podlagi tega referata se določijo otroci za obdarovanje. Kakor je iz tega razvidno, je vsako politično izrabljanje te akcije popolnoma izključeno, kar so pa že odklonila društva sama, ker beda ne pozna politike.

Iz pojasnitve je razvidno, da je akcija zasnovana zelo premišljeno in dobro, vsled česar apeliramo ponovno na dobra srca, da jo podprejo, kolikor je v moči vsakega posameznika. Število revnih in potrebnih otrok znaša čez 1000, vsled česar je tudi potreba mnogo darov, da se ublaži vsaj največja beda med našo dečo. Mladina je bodočnost vsakega naroda, vsled česar je naša dolžnost, da skrbimo z vsemi sredstvi za njen dobrobit.

Ij Spomenik dr. Kreku v poslojpu Zadružne gospodarske banke. Te dni je bil postavljen v atriju Zadružne gospodarske banke spomenik dr. Kreka v obliki prsnega kipa. Umetniško delo sta izvršila naša domača umetnika brata Kralja. Portret je jako dobro posređen, umetniško dovršen in je danes to prvi spomenik našega velikana. Bratoma Kralj na uspehu čestitamo. — Občinstvo ima priliko, da si ta spomenik ogleda.

Ij Nagrobni spomenik † Moškercu. Nagrobni spomenik pokojnemu uredniku Mihi Moškercu je postavljen in bode vse delo do sobote končano. Pokojnikovi prijatelji se v soboto na praznik zberejo pri Sv. Križu, kjer bo ob pol dvanajstih sv. maša za rajnega, pri kateri bo pel zbor »Ljubljane«. Po končani sv. maši bo zapel moški zbor Ljubljane ob grobu Zajčeve »Nagrobnice«.

Ij Otvoritev šolske poliklinike v Ljubljani. V Ljubljani se je otvorila na vrtu učiteljskega na Resljevi cesti državna šolska poliklinika, pridružena higijenskem zavodu v Ljubljani. Slovesnosti se je med drugimi vrhovnimi funkcionarji udeležil g. veliki župan dr. Šporn. Inspektor nar. zdravja je imel otvoritveni govor, nakar je govoril vodja šolske poliklinike dr. Ivo Pirc o socialno-higijenski zaščiti šolske deca in šolski polikliniki v Ljubljani. Po govoru so si prisotni ogledali prostore šolske poliklinike, ki je nameščena v dveh Doherjevih paviljonih. Pred vhomod je vrtiček, sredi katerega stoji shigijenski šolski vodnjak, to je fontena s štirimi navpično stoječimi iztoki, iz katerih teče voda v navpičnem stebričku. Iz vrtička je vhod v prostorno čakalnico s kuhinjo za mleko in čaj za učence, ki pridejo k preiskavi. Poleg čakalnice je kopalnica z 8 prhami (4 za umivanje nog) in s pipami za čiščenje ust in zob. Na drugi strani je lična sobica za šolske sestre. Iz čakalnice se pride v prvi ambulatorij za splošne zdravniške preiskave in od tu v pisarno, ambulatorij za zdravniške specialiste (oči, ušesa, zobje) ter v temnico za preiskavo oči. Zdravniško službo v šolski polikliniki opravlja honorarna šolska zdravnikinja dr. Anton Breclj in dr. Ana Zaklarič. V najkrajšem času prične s preiskavami in zdravljenjem še zdravnik specialist za oči, ušesa, grlo in nos ter nato tudi še zobozdravnik. Šolska poliklinika bo poslovala dnevno od 8 do 12, zaenkrat je odprta le v torkih in petkih.

Ij Socialno skrbstvo pa tako! — Prejeli smo: Po novem taksem zakonu, ki je pravcat monstrum zakona in skandal za kulturno državo je k prejšnjim 222 gostilnam v Ljubljani priraslo v teku enega leta — čuje! — 20 novih gostiln. Vprašamo stanovanjski urad, kje so se dobili prostori za te nove nepotrebne gostilne?! Sila in stiska za stanovanja taka, da se stotine družin potika in prezeba po vagonih, za pijance pa mora biti prostor! Društvo »Dobrodelnost«, ki ima svojo lastno veliko hišo, ima za svojo uporabo eno sobo. Prosilo je ponovno pri stanovanjskem uradu, da mu dovoli več prostora; društvo želi svoje delovanje razširiti, pa ga ne more, ker prostora ni. Toda ne in ne! Za dobrodelnost ni niti ene sobice več na razpolago; za pijance pa, kolikor hočete! Socialno skrbstvo pa tako! Vi stanovanjski uradniki in socialni skrbniki, Vi hočete siloma ljudstvo z alkoholom upropasti! — Društvo »Dobrodelnost« in »Sveta vojska«.

Ij Vpis revnih otrok. Po naročilu mestnega magistrata bo oskrbnik ubogih za Vodmatski okraj vpisoval revne otroke, ki so potrebni kakršnekoli podpore, nadzorstva, in one, ki pridejo v poštev za božičnico. Zgleda naj se starši ali varuhi vsak dan popoldne od 3. do 4. od 30. oktobra do 7. novembra pri S. Lehpamer, Prisojna ulica 1-11-20.

Ij Umrlj so v Ljubljani: Marija Šuln, žena preglednika finančne kontrole, 41 let. — Ivana Zaletel, hči tesarskega pomočnika, 5 mesecev. — Josip Raušer, kovač, 64 let. — Marija Erjavec, kočarica, 48 let.

Ij Pri Tičku na gričku v soboto in nedeljo krvave in jetrne klobase. 6826

Ij Ogenj na Viču. Včeraj popoldne malo pred četrto uro je naznanil strel z Grada, da gori v neposredni bližini mesta. Ogenj so javili iz Viča in sicer iz tovarne Golob et Comp. Vnel so je namreč kotel, v katerem kuhajo zmesi za »Globin«. Odpeljali so se takoj in sicer najprej poklicni gasilci, nato pa prostovoljna požarna bramba. Toda ko so prišli na lice mesta, se je že domačim delavcem posrečilo, da so ogenj udušili, preden se je razširil po tovarni. Vsekakor pa je bilo prav, da so ogenj takoj javili, kajti v skladiščih in pred tovarno je velika zaloga bencina in raznih drugih nevarnih snovi in bi bil požar lahko usoden za celo okolico, če bi se bil razširil. Škoda je neznatna.

Ij Pozor! V gostilni pri »Leonu« v Koldvorski ulici 29 se dobe vsako soboto in nedeljo krvave, jetrne in mesene klobase ter izboren letošnji mošt. 6825

Ij Iz socialne bede. P. Franc je že starikav delavec, doma v Ljubljani, stanujoč v podstrešju nekje na Voduškovici cesti. Možakar je bolehen in največ brez dela. Pa se je zatekel v gostilno »Zlatorog«, se tam prav pošteno okrepčal in vse skupaj prav primerno zalil; ceha je znašala 100 Din. Ker ni mogel plačati, ga je natakarica naznanila. Pri zaslišanju je delavec skesano odgovarjal: »Beračiti ne smem, zaslužiti ne morem, pa sem mislil, dajmo takole, lakota je lakota, in pa še bolan sem.« Seveda se bo moral kljub bridki izpovedi zagovarjati.

Ij V gostilni pri »Fajmostru« se dobijo vsako soboto in nedeljo domače krvave, jetrne in mesene klobase. Obenem se priporoča izborna, pristno štajersko, dolensko in ljutomersko vino. 6788

Ij Prenajljeno zaupanje. Anton Satler je zaupal brezposelnemu urarskemu pomočniku J. Ivanu v popravilo 300 Din vredno uro. Čakal je že od januarja, ure pa le ni bilo in ni bilo. Satler je seveda J. ovadil. Ta je priznal, da je uro prodal in izkupiček zapravil. Pri zasliševanju je izjavil, da bo škodo točno poravnal.

Ij Saj se se vnele dne 29. oktobra v dimnik prof. Ceha. Nastali plamen je pretil že s požarom, posrečilo se pa je poklicnemu gasilcu in dimnikarskemu mojstru ogenj zadušiti.

Ij Vlom. V zaklenjeno stanovanje potnika Franca Hauptmana je vlomil neznanec in se za morebitno hudo zimo prav pošteno oblekel. Postregel bo lahko še manj podjetnim prijateljem. Jemal je kar od kraja. Odbral si je zimsko suknjo, vredno 1000 Din, pelerino, vredno 400 Din, 3 suknjiče, vredne 600 Din, par hlače, vredne 1000 Din, za nameček še telovnik, vredno 150 Din. Po dobrem in nemotenem uspehu je vsa vrata zopet previdno pozaklenil in jo odkuril.

Ij Najdena blagajna. Vidmar Anton, vrtnar na Selu, je dne 26. oktobra našel v grmičevju Taskarjevega gozda ročno železno blagajno. Blagajna je bila sicer zaklenjena, znaki so pa jasno kazali, da je bila vlomljena in vsebina odnošena. Kdaj in kako je zašla blagajna v gozd, ni znano. Kdor bi vedel kaj natančnejšega ali pa v zadnjem času pogrešil blagajno, naj javi policiji.

Ij Tatrina perila. Zimska sezona se brezobzirno pričinja. Marsikomu in marsikateri trda prede za perilo, za obutev, pa postane iznajdljiv in postane spretna. Dvorišča so navadno odprta, z malim trudom si preskrbljen. Na tak način si je neznanca, ali pa neznanec, preskrbel 29. oktobra z dvorišča Ivane Krašovec, trgovke, 3 ženske srajce z monogramom I. K. in nekaj parov nogavic v skupni vrednosti 500 Din.

Ij Policijska kronika. Od 29.—30. t. m. so bile vložene sledeče ovadbe: Radi tatvine 7, radi goljufije 1, radi kaljenja nočnega miru 1, radi prestopka cesno-policijskega reda 12,

radi nezgode 1, radi nedostojnega vedenja 1, radi vnetja saj 1, radi navijanja sladkornih cen 7. — Aretacije: 1 radi goljufije, 1 radi prepira, 1 radi izgreda, 1 radi vlačuganja.

Ij Opozarjamo na današnji oglas gospe Roze Medved, ki otvori zasebno učilišče za krojno risanje damskih oblek.

Ij Zimski koncerti v kavarni »Evropi«. Drevi prvi koncert v kavarni »Evropi«. Svira godba dravske divizije. Začetek ob 9. zvečer. Vstop prost. 6772

Ij Razstava perila in ročnega dela 1. in 2. novembra v Josephinumu, Poljanska cesta št. 16, I. nadst. 6821

REŠITE SE VSEH SKRBI,

ker so nepotrebne; slabih oblačil ali blaga Vam ni možno prodati, ker je glavna skrb, imeti in prodati svojim odjemalcem le prvovrstno blago po odgovarjajoči nizki ceni, prihranjena trdki DRAGO SCHWAB — Ljubljana. 6780

Prosveta.

Idealizem

Ljudsko-prosvetnega dela.

(Govor poslanca dr. Hohnjeca na občnem zboru Prosvetne zveze v Mariboru 30. oktobra t. l.)

Znani ruski pisatelj Maksim Gorki je spisal novelo z naslovom »Klatež«. V njej pripoveduje klatež Promtov zgodovino svojega življenja. Med drugimi vprašanji stavi Promtov tudi vprašanje: »Kaj so ideali,« ter daje naslednji odgovor: »Veste, kaj so ideali? To so hodulje, ki so jih iznašli takrat, ko je človek postal pokvarjena žival ter je začel na zadnjih nogah pokonci hoditi. Ko je vzdignil glavo od sive zemlje, je zagledal nad seboj sinje nebo, kojega sijaj ga je bleščil. V svoji neumnosti si je rekel: dosegl je b. om. Od takrat hodi s hoduljami okoli po zemlji in z njihovo pomočjo se do današnjega dne vzdržuje na zadnjih nogah.«

Promtovi so sicer ali bi vsaj morali biti izjema v krogu človeštva, vendar pa jih je več, nego bi kdo mislil. Ni ravno treba, da bi poteptanje izvrševali kot življenski poklic. To je duševno potepništvo, ki ima svoje pristaše po raznih stanovih. Dosti in še preveč je takih, ki izjavljajo s Promtovim: »Že jako rano, in skoro ne da bi to opazil, sem prišel do prepričanja: ali živim tako ali drugače, umreti moram! Čemu torej se vojskovati sam s seboj, čemu se za lase vleči na desno, če pa narava na vso moč sili na levo?« Ako bi tako misljenje splošno zavladalo med človeštvom, bi se bilo bati, da ta »s hoduljami na zadnjih nogah hodeči človek« res postane »pokvarjena žival«, da vrže od sebe one hodulje, s katerimi se dviga in obrača svoje oči k sinjemu nebu, da ga ne samo narava na vso moč potegne na levo, da naposled pade celo pod žival. Gorje človeštvu, ako bi prišlo do prepričanja, da je vse življenje in teženje samo borba za utešitev gladi, gladi po kruhu in seksualnega gladi!

Rešitev za poedinca, za narod in človeštvo je v tem, da človek dviga svoj pogled od sive zemlje k sinjemu nebu, v one siere, kjer je vir idealov. Naj se ideali imenujejo hodulje ali kakorkoli drugače, istina je: kjer so ideali, tam je kultura, kjer idealov ni, tam je barbarstvo, tam je poželenje.

Naša prosvetna organizacija ima namen ljudi navajati k temu, da svoje oči od sive zemlje dvigajo k sinjemu nebu. Sijaj, ki žari iz njega, nas ne blešči. To je sijaj resnice, lepote in dobrote. Naša duša se mu odpira ter ga željno sprejema, kakor odpirajo cvetlice svoje čašice vzhajajočemu solncu ter s hrepenenjem sprejemajo v sebe njegovo luč in gorkoto. Duha odpirati resnici, spoznanju in znanju, srce odpirati duhovni lepoti in dobroti, čednosti in kreposti: to je velika naloga, ki jo ima izvršiti naša prosvetna organizacija.

Delo, ki ga mi vršimo, je eminentno kulturno delo. Saj prave kulture ni brez religije in morale. Kjer se zanemarija verstvo in morala, tam peša in pada kultura, četudi se razvija in raste civilizacija. In ker se to poslednje dogaja, je Oswald Spengler v svojem značilnem delu »Der Untergang des Abendlandes« napovedal propad zapadnega sveta in zapadnega človeštva.

Ta propad je treba zadržati in če le mogoče preprečiti. Edino sredstvo za to je, da se zasidra kultura in bodočnost naroda v veri v Boga in v tej veri temeljujoči morali.

To so uvideli i takšni možje, ki so prej stali na odklonilnem stališču. Eden izmed teh je Ludvik Plate, širnemu svetu znan radi konferenc o razvojni teoriji, ki jih je imel jezuit Wasmann v Berlinu leta 1907. V razgovorih, ki so sledili Wasmannovim predavanjem, so je javili nasprotniki, in med temi je imel Plate glavno besedo. Izdal je potem o teh konferencah posebno knjižico. Takrat in tudi pozneje je bil Plate pristaš ateizma (brežboštva). Pridružil se je Haecklovemu moizmu (ki uči, da je samo materija brez duše, da je človek potomec opice) ter je pozneje postal Haecklov naslednik kot profesor v Jeni. Takrat in še dolgo let pozneje je Plate krščanski svetovni nazor obsojal kot ultramontanizem (prekogorstvo — vera, ki je preko gor prišla iz Italije). Dogodki med vojno in po vojni pa so v Plateju rodili drugo prepričanje, kojemu je dal izraza v svojem član-

ku v erfurtski »Mitteldeutsche Zeitung« dne 1. julija 1922. V tem članku med drugim izpoveduje: »Dva svetovna nazora se dandanes ostro bojujejo med seboj, in ni dvoma, da bo usoda naše zasužnjene, notranje raztrgane in moralno težko oskodbane domovine odvisna od tega, kateremu se bo pridružila velika množica našega naroda. Na eni strani stoji materialistični svetovni nazor, na drugi pa idealistični. K temu pripadajo krščanska nazorja o Bogu, nesmrtnosti in plačilu po smrti. Moje stališče v teh vprašanjih je na kratko tole: Boga si moremo predstaviti samo kot osebno bitje najvišje duševne sile in popolnosti. Neosebni panteistični pojem o Bogu v Haecklovem smislu je brez vrednosti in nič drugega kot zakrito brezboštvo. Zaupati more človek samo duhovni osebnosti, ne pa naravnih sil, najsi tudi prešinja vseмирje. Nikjer ni večjega brezdnega med materializmom in idealizmom kakor na etičnem (naravoslovnem) polju. Materialist veruje samo v tostransko življenje, idealist pa v onostransko, kjer dobi na katerikoli način čednost plačilo, hudobija pa kazen. Prej sem sam veroval, da more človeštvo shajati z moralnim principom, da naj človek dela dobro zavoljo dobrega, ne da pozneje zato dobi plačilo. Haekel pa me je s svojo neresničnostjo in brezvestnostjo izreobrnil k drugemu mišljenju... Morala se da zgraditi samo na idealistični in krščanski podlagi. Kristijan dela dobro zavoljo dobrega, ker gleda v tem božjo zapoved; on zahteva od države močno zaščito zakonov, krščanske cerkve in šole, in kjer odpove država vsled nepopolnosti vsega človeškega, tam upa na izravnalno pravičnost v drugem življenju. Globok smisel je v starem izreku, da je ljudstvu treba ohraniti vero. Brezverski narod prej ali slej sigurno propade na notranji gnjilobi.«

V vrsti onih, ki so tekom življenja, opazovanja in študija prišli do tega prepričanja, je tudi Werner Sombart, znani sociološki pisatelj. Prej ni hotel ni slišati o tem, da je vera najvažnejši socialni činitelj. Sedaj pa v svojih spisih in govorih izpoveduje, da se socialno vprašanje ne da rešiti ter da se ne more do socialnega mira in reda priti brez vere v osebnega Boga in brez morale, ki je iz te vere.

Na tem temelju je in mora ostati naše ljudsko-prosvetno delo. Katoliška vera je dala našemu narodu posebno signaturo (oznako). Že stari nemški kronist Helmold (umrl 1177) označuje v svojem delu »Chronica Slavorum« Slovence, zlasti koroške Slovence, takole: »Homines divino cultui dediti, nec est ulla gens honestior et in cultu Dei et sacerdotum veneratione devotior (ljudje vdani božji službi, in ni ga naroda, ki bi bil bolj pošten in bolj vdan službi Boga in spoštovanju duhovnikov).« Te lepe lastnosti, ki so podedovane od naših pradedov ter so našemu narodu zajamčile obstanek, je treba i v bodoče ohraniti, jih skrbno negovati in okrepiti. Nič nas ne moti, ako naši protivniki te pojave označujejo s sramotilno besedo: klerikalizem. Mi dobro vemo, da je to katolicizem, istinski in aktivni katolicizem. Naši nasprotniki se trudijo, da pod raznimi firmami: pod jugoslovansko, pod naprednjaško in pod socialistično firmo razširjajo svoja pogubna načela med vsemi sloji našega naroda, zlasti med mladino. Zoper kriva načela sprejemamo borbo na celi črti in na vseh poljih. Preverjeni smo, da bomo zmagali. Saj nam zatrjuje sv. Avgustin: »Non vincit nisi veritas; victoria veritatis est caritas (zmagati more samo resnica, zmaga resnice pa je ljubezen).«

Ravno ta ljubezen je nam najmočnejši nagib za podučno in vzgojno prosvetno delo med narodom, katero ima namen, da ljudstvo obnovi in preobrazi v narodnem, družinskem in socialnem življenju. V to svrhu smo slovensko domovino prepredli z obširno in razsežno mrežo raznovrstnih prosvetnih organizacij, katere so krepke, solidne in uspešne, ker visijo, da se poslužim Jørgensenove prisprodebe na močni niti od zgoraj.

Danski pisatelj Jørgensen pripoveduje v svojih »Parabolah« tudi tole prikljo: Bilo je lepo septembrsko jutro. Travniki so se svetlikali v rosi in skozi zrak so jadrle bleščeče niti bežečega poletja. Ena teh niti je obvisela vrhu drevesa in zrakoplovec, rumeno in črnopisani pajek, je zapustil svoje lahko vozilo in stopil na trdna tla drevesnega listja. Prostor pa mu ni ugajal in zato se je po niti, ki je visela z drevesa, spustil doli v veliko trnovo ograjo. Tu je bilo dovolj odrastkov in vej, da se je med njimi mogla razpresti mreža. Pajek je to storil ter je svojo mrežo obesil na nit, ki je visela od zgoraj in po kateri je sam prišel doli. Bila je velika in lepa mreža, ki je imela to posebnost, da je navidezno visela v zraku, ako ni kdo opazil fine niti od zgoraj. Dnevi so prišli, dnevi so prešli. Da bi lažje lovil muhe, je pajek razširil svojo mrežo v visočino in dolžino, kar mu je omogočila nit od zgoraj. Mreža je bila razpredena po celi širini ograje, in ako je ob mokrotnih oktobrskih jutrih na njej viselo vse polno bleščečih kapljic, je izgledala kakor bisernat pajčolan. Pajek je bil ponosen na svoje delo. Ni bil več ona mala stvarca, ki je na tanki nitki prijadrala skozi zrak brez vinarja v žepu, samo s svojimi predilnimi žlezicami. Bil je velik, krepak pajek, ki je imel največjo mrežo v celi ograji. Nekega jutra pa se je pajek zbudil s prav slabo voljo. Vso noč ga je zeblo, in tudi zdaj ni bilo videti niti enega solnčnega žarka

in niti ene muhe v zraku. Lačen in brez dela je pajek sedel v mreži. Da bi se razvedril, je napravil obhod po mreži, pregledal je vse niti, ali so dobro pritrjene. Vse je bilo v redu, samo pajek je bil siten in čemeran. Naenkrat zadene na skrajnem robu svoje mreže na nit, ki se mu je dozdevala neznana. Odkod ta nit? Vse druge niti so šle sem in tja, in pajek je dobro poznal vsako vejico, kjer so bile pritrjene. Ta pa ni šla nikamor, to se pravi: šla je navzgor v zrak. Pajek se postavi na zadnje noge ter gleda in gleda, kam gre nit. Čim dalje je gledal, tem bolj se je jezil. Ni se več spomnil, da je nekega septembrskega dne sam prišel po tej niti doli. Tudi se ni spomnil, kako koristna mu je bila ta nit, ko je svojo mrežo delal in razširjal. Zato je to nit kratkoma pregriznil in pretrgal. In kaj je bila posledica? Cela umetniško izdelana mreževina se je porušila, in ko se je pajek zopet zavedel, je ležal med trnovimi listi, okoli glave ovit v malo, mokro kunjo. V enem hipu je izgubil vso svojo srečo in krasoto, ker ni razumel pomena in koristi niti od zgoraj.

Nit od zgoraj! Ljudje svobodnjaškega mišljenja se ne brigajo za njo, ker puščajo v nemar božjo resnico in milost. Zato se njihovo delo končno zruši ali pa ostane brez plodov. Mi pa naše prosvetne organizacije, ki obsegajo ves narod ter so v prvi vrsti namenjene naši mladini, pritrjamo na nit od zgoraj in zato upamo, da bodo kakor v preteklosti, tako tudi v bodočnosti delovale uspešno in za narod blagonsno.

Narodno gledališče v Ljubljani.

DRAMA.

Začetek ob 8. uri zvečer.

31. oktobra, petek: Moč teme. Red F.
1. novembra, sobota: Hamlet. — Izven.
2. novembra, nedelja: Šestero oseb išče avtorja. — Izven.
3. novembra, ponedeljek: Pri Hrastovih. D.

OPERA.

Začetek od pol 8. uri zvečer.

31. oktobra, petek: V vodnjaku. Cavalleria rusticana, debut tenorista g. Ado Dariana. — Red A.
1. novembra, sobota: Rusalka. — Izven.
2. novembra, nedelja: Carjeva nevesta, ljudska predstava pri znižanih cenah.
3. novembra, ponedeljek: — zaprto.

Ljudski oder v Ljubljani

Sobota (praznik vseh Svetih), dne 1. novembra od pol štirih popoldne »Mlinar in njegova hči«.

Nedelja, dne 2. novembra ob pol osmih zvečer: »Mlinar in njegova hči«.

Predprodaja vstopnic vsak dan od 5. do 7. zvečer in v soboto ter nedeljo od 10. do 12. popoldne in popoldne od 2. naprej do začetka predstave v pisarni Ljudskega odra (Ljudski dom, II. nadstropje).

Izpred sodišča.

ORJUNSKI PRETEPAČI V ZALAZNIKOVU KAVARNI.

Včeraj se je nadaljevala pred okrajnim sodiščem na sobi št. 28 obravnava proti načelniku »Orjune« inž. Marku, preje Ferdinandu, Kranjcu in njegovemu tajniku, slušatelju juridične fakultete v Ljubljani VI. Galziniji in sicer zaradi napada in pretepa, ki sta ga povzročila v soboto dne 7. junija med 11. in 12. uro ponoči v Zalaznikovi kavarni na Starem trgu. — Tožil jih je radi tega pretepa, kate-rega je inž. Kranjc prav umetno izzval, stavec Jugoslovanske tiskarne Metod Golmajer. Iz obtožnice posnamemo potek dogodka v kratkem sledeče:

V soboto med 11. in 12. uro je bil tožnik Golmajer v družbi treh prijateljev v omenjeni kavarni. Njegov tovariš Gajeta je poklical cigarete. Ker pa mu jih natakar Peter ni delj časa prinesel, je odprl Golmajer svojo skatljico in mu je ponudil »zeta« cigarete. Pri tej priliki pa se je počutil tretji tovariš: Pojdi no, on takih ne mara in kadi samo boljše vrste kakor »Vardar« in »Šumadija«. Nato pa je odgovoril Golmajer v šali: »A tako, buržuji! Po teh besedah pa je planil pokonci inženir Kranjc, ki je sedel s svojo družbo pri sosedni mizi, k družbi in zavpil: Kdo je buržuji? Golmajer pa mu je popolnoma mirno odgovoril: »Z vami, gospod, ničče ne govorim in prosim, da se ne vtikate v našo družbo.« Inž. Kranjc je nato nekaj vpil o Rusiji in je zahteval, da izgine Golmajerjeva družba iz kavarne. Ta pa mu je nato odgovoril: »Šli bomo, kadar bomo hoteli, metati iz kavarne se pa ne damo, ker nismo ničesar zakrivali!« Kranjc je stopil nato še bliže k mizi in je zaklical: Vi ste proti Jugoslaviji, zakličite: »Živela Jugoslavija!« In Golmajer je nato tudi res zaklical: »Živela Jugoslavija!« V tem pa so skočili iz ceste v kavarno trije Kranjčevi tovariši in eden izmed teh je sunil Golmajerja v obraz, Kranjc pa ga je začel tolči s palico po glavi, nakar so ga obkolili še drugi in ga suvali. Med temi napadalci je Golmajer natančno spoznal Galzinijo, ki ga je sunil v desno dimlje. Vrgel je tudi proti Golmajerjevi glavi kozarec, ki pa je odletel v okno, ker se je isti pravočasno izognil, in je kozarec razbil šipo. — V tem je stopil v kavarno policijski agent Turin. Kranjc se je zaletel takoj proti njemu ter je segel v hlačni žep, kakor da hoče pote-

gniti revolver. Ko pa mu je Turin pojasnil, da je v službi, se je Kranjc umaknil. Pri prvi obravnavi, ki je bila preložena, da se zaslišijo še nove priče, je zahteval poškodovani Golmajer, ki je imel praske na čelu in po glavi in pa hude otekline po ustih in na licu, 70 Din za zdravniško spridevalo in pa 1000 Din za bolečine. K včerajšnji obravnavi je prišel samo obtoženi Galzinija s svojim zastopnikom dr. Knafličem. Ko je sodnik ugotovil, da se nahaja inž. Kranjc v celjskih saporih osumljen po § 137, skrivde umora, se je postopanje proti njemu po § 57 k. p. r. izločilo in se odstopijo tožadveni spisi okr. sodišču v Celju.

Zagovor.

Zagovornik obtoženega Galzinije je po že znani najnovejši orjunske navadi ugotavljal, da obtoženec za časa pretepa ni bil navzoč in da se je nahajal v Vospersnikovi kavarni. Trdil je: Ni res, ni kriv, tega ni storil, se sploh pretepa ni udeležil, ni sunil Golmajerja v dimlje, ni vrgel kozarca in ni razbil šipe. Navzoč je bil, vendar ne ves čas in je prišel gledat pretep že proti koncu.

Priče

pa so povedale pod prisego popolnoma drugače. Golmajer je ugotovil, da ga je tolkel Kranjc s palico, Galzinija pa ga je suval in vrgel kozarec. Stražnik je povedal, da ga je poklical poškodovani Golmajer na vratih kavarne na pomoč. Zalaznik je videl, da je udaril obtoženec večkrat s palico, pa ne ve koga. Kemigraf Dolenc pa je povedal, da je sedel z dvema tovarišema v sosednji sobi in je videl ves pretep. Videl je dobro, da je inženir Kranjc skočil izza mize in začel klicati, kaj mi smo buržuji. Galzinija pa je skočil h Golmajerju in ga tolkel s pestmi po glavi. Nato pa ga je udaril še Kranjc s palico svetle barve dvakrat po glavi. Pretep se je vršil jako hitro. Videl pa je tudi, da je vrgel Galzinija kozarec, ki je priletel v šipo, ker se mu je Golmajer k sreči še pravočasno umaknil. Ni pa videl, da ga je suval z nogo, lahko pa je to spregledal. Galzinije pred tem dogodkom ni poznal, ugotovil pa je pri konfrontaciji, da je bil ravno ta napadalec in da ga povsem zanesljivo spozna. — Da, ta gospod ga je tepel, tako je zaključil pričevanje in je pokazal na navzočega Galzinijo. Priča Janez Plestenjak, ki je gledal pretep med vratmi, je spoznal inženirja Kranjca in Galzinijo in je videl, da sta nekoga pretepevala. Domneva, da je imel palico inž. Kranjc, ne ve pa točno in lahko je imel palico tudi Galzinija. Da je sunil Galzinija Golmajerja z nogo v dimlje, tega ni videl.

Zagovornik obtoženega je navajal, da je bil Galzinija najprej v Vošpernikovi kavarni in je prišel šele tekom pretepa in da ga zamenjavajo z drugo po zunanosti slično osebo.

Sodnik je nato v svrhu zaslišanja novih predlaganih alibi-prič in pa v svrhu konfrontacije z obtožencem preložil obravnavo na petek dne 28. novembra ob 9. uri. — Zaključil je obravnavo z značilno pripombo, pa naj bo, nove priče, čudno pa je, če je majhno politično ozadje, pa zavlačujete!

Iz ženskega sveta.

ZENSKÉ V DRUŠTVU NARODOV.

Peto zborovanje Društva narodov je končano in povsod razmišljujejo, kakšna je bilanca. V zaključku je postavka, ki zasluži posebno pozornost: delo, ki so ga na tem pomembnem zborovanju napravile ženske delegatkinje in članice.

Kakor v preteklih letih se je tudi tega zborovanja udeležilo šest vladnih delegatkinj, oziroma njih zastopnic. Prve tri so: Švedinja Ana Bugge-Wicksell, Danka Heni Forchhammer, Norvežanka Kristina Bonnevie; vse te tri so bile že na prvem zborovanju odposlanke svojih držav in potem skoz na vseh. Četrta je Romunka Helena Vacarescu, ki je prvič nastopila na drugem zborovanju; peta je Avstralka E. F. Allan, šesta Angležinja Helen M. Swanwick, ti dve letos prvič. Avstralijo je pred dvema letoma zastopala gospa Dale, lani gospa Webb, Anglejo pa Mrs. Coombe-Tennant in Edita Lyttelton. Prve tri so torej na zborovanjih že kar doma. Prav posebno znana je gospa Bugge-Wicksell, izvrstno pozna vse državne ustave. Šele kot mati potujočega sina je začela študirati pravo in od tedaj naprej se zanima najbolj za pravna vprašanja. Heni Forchhammer je pa filologinja, predsednica danskih ženskih zvez, v mednarodnih ženskih krogih visoko spoštovana. Biologinja profesorica dr. Bonnevie je prva norveška vseučiliška profesorica, prva članica norveške akademije znanosti. V Društvu narodov je skupaj s slavno gospo Curie v odboru za mednarodno skupno duševno delo, obenem pa kakor druge ženske delegatkinje tudi članica pete komisije Zveze narodov za proučevanje dobrodelnih vprašanj. Romunka Vacarescu se je kot nekdanja dvorna dama in ljubljenska kraljica in pesnica Carmen Sylva prej za žensko gibanje prav malo zanimala in je le literarno delovala. Kot delegatkinja Društva narodov ima pa veliko zaslug, živahno se udeležuje dela v korist žensk in otrok na Balkanu in v Mali Aziji. Angležinja Swanwick, odposlanka Mac Donaldovega ministristva, je znana po svojih ostrih protestnih govorih proti mirovnim pogodbam. Izborni govori, odločna je, prav dobro pozna zunanjo politiko, in je zato kakor

rojena za večja politična poslanstva. Zato je tudi škoda, da ni članica tretje komisije, ki se peča z vprašanjem, kako napraviti svetovni mir trajen. Avstralka Allan je žurnalistinja, energična in delavna.

Ker pa ženskam niso izročili političnega dela, temveč vprašanja dobrodelnosti, se kot politični talenti še niso moge udeleževati. Vendar so pa tudi na tem zborovanju se obnesle kot poročevalke. Swanwickova na primer je poročala o vprašanju beguncev na bližnjem vzhodu in je podala izborno poročilo o boju proti trgovini z dekleti in otroki. Profesorica Bonnevie je poročala o trgovini z opijem, Bugge-Wicksell pa o vzgoji otrok in stanovski naobrazbi v Srednji Afriki. V imenu švedske vlade se je prav primerno zahvalila za sprejem švedskega predloga glede izdelave narodnega prava.

Poleg teh šestih pa delajo v Društvu tudi še druge, zlasti v odboru za boj proti trgovini z dekleti in otroci in v odboru za poizvedbo, kam so ženske in otroci bili odpeljani. Imenujemo Danko dr. Hein, Uruguayko dr. Pavlino Luisi, zastopnico velikih mednarodnih ženskih organizacij gospo Avril de Sainte-Croix, Angležinjo Ano Baker, Francozinjo Montenach, Amerikanki Cushman in Jožefino Baker (ta je v odboru za zdravstvena vprašanja in boja proti epidemijam). Rahel Crowdy vodi socialni oddelek, Florence Wilson knjižnico, gospa Adamovica zdravstveni oddelek, gospa Blennerhasset in gospodična Montianu prestavljata iz raznih jezikov, dr. Jerica Dixon pa izdaja uradni časopis »Journal Officiel«. Tako lahko trdimo, da ženske v Društvu narodov povsod delajo in so zveste sotrudnice na vseh poljih. Njih skrb je, da se Zveza narodov utrdi, da se zgradi nov svet, poln duha skupnosti vseh narodov, in da se trpečemu človeštvu kolikor mogoče pomaga. Večje ko bodo imele v tem oziru uspehe, bolj bodo uvideli njih plodonosno delovanje in važnejše jim bodo nakazali posle. Začelo se je, sedaj pa po začrtani poti naprej.

Po svetu.

sv Prva obletnica škofovstva Pija XI. Dne 29. t. m. je poteklo prvih pet let, odkar je bil sedanji papež Pij XI. posvečen v škofa. Msgr. Achille Ratti se je tedaj mudil na Poljskem kot apostolski vizitator. Dne 6. junija 1919 ga je papež Benedikt XV. imenoval za nuncijskega škofa v Lepanti. V škofa ga je dne 29. oktobra istega leta posvetil ob velikih slovesnostih varšavski nadškof Aleksander Kakowski, poznejši kardinal. Dve leti nato je Benedikt XV. pozval Achilla Rattija na slavno nadškofijsko stolico v Milan ter ga povabil v kardinala. Čez šest mesecev je pa kardinal Ratti zasedel rimsko stolico kot papež Pij XI.

sv Temešvar dobi univerzo. V Temešvaru se ustanovi rumunska (grško-pravoslavna) škofija, obenem pa tudi grško-pravoslavna fakulteta. Le-ta se potem v doglednem času izpopolni z juridično in medicinsko fakulteto v univerzo.

sv Marconijev govor na radiotelegrafski postaji v Rimu. Dne 29. t. m. je imel Guglielmo Marconi na radiotelegrafski postaji v Rimu govor, v katerem je slavil pridobitve na radiotelegrafskem poprišču. Rekel je, da je postala radiotelegrafija ne le bliskovita prenašateljica poročil v svetovnem gibanju, marveč tudi posredovalka umetnosti in poezije. Opozoril je na svoje najnovejše uspehe in izjavil, da je prepričan, da so v naravi doslej še neznana sredstva za razširjanje energije. Svoj govor je zaključil z željo, da bi radiotelegrafija čimdalje bolj koristila pobratenju med ljudmi.

sv Socializem v praksi. Dunajski vseučiliški profesor dr. Meller je te dni javno nastopil proti razmeram v dunajski splošni bolnišnici. Uprava zahteva od vsakega bolnika, ki išče pomoči v bolnišnici, da sam plača bolniške stroške, in sicer 2. ali 1. oskrbovalnega razreda. Kdor ne more plačati, ga enostavno odklonijo. Dr. Meller je rekel, da mnogo ljudi na ta način za vedno izgubi zdravje, da oslepe itd. Zahteval je, da naj bolnišnice zopet služijo splošni blaginji in omogočijo zdravljenje najširšim slojem.

sv Aparat, ki v naprej naznanja potres in nevihte. Italijanski profesor Emilio Ungania, velik nasprotnik Einsteinove teorije, je sestavil aparat, ki v naprej naznanja vsak potres in tudi nevihte. Aparat temelji na kompasu in galvanometru, ki sta zvezana z radio-električno-magnetnimi valovi, pa tudi z elektriko v okolici, tako da ima aparat zvezo s celim svetom. Aparat, ki se imenuje »presismofores«, naznanja najbolj oddaljene potrese uro prej, ravnotako nevihte. Od minolega septembra, odkar je aparat v rabi, je z matematično natančnostjo naznanil približno tri ure prej vse dosedanje potrese: v Erzerumu, Genovi, Bolzanu, Milanu in Kanadi.

sv Roparstvo v Sardiniji. Dne 24. t. m. so sardinski briganti v okolici Bonorve napadli avtomobil, v katerem se je vozil upravitelj angleškega veleposelstva Peirey — J. P. Tolu. Tolu je imel s seboj 200.000 lir, ki jih je hotel vložiti v Banca Commerciale v Cagliariju. Avtomobil so našli na cesti, Tolu in šofer pa sta izginila. Odvedli in morda ubili so ju roparji. Podobnih ropov je bilo v zadnjem času na Sardiniji že več.

Gospodarstvo.

Naš izvoz v septembru 1924.

Porast napram avgustu t. l. za 86 milijonov dinarjev.

Iz statističnih podatkov generalnega ravnanstva carin posnemamo, da je znašal v mesecu septembru t. l. izvoz iz naše države 384.596 ton (v avgustu t. l. 389.674 ton) blaga v vrednosti 937.386.216 dinarjev (v avgustu t. l. za 854.687.891 dinarjev).

Glavni predmeti izvoza v septembru t. l. so bili: pšenica 43.088 ton v vrednosti 162.1 milijona dinarjev, stavbeni les 81.240 ton v vrednosti 111.6 milijona dinarjev, pšenična moka 129.59 ton v vrednosti 76.9 milijona dinarjev, goveda 12.160 komadov v vrednosti 53.9 milijona, sirov baker 971 ton za 43.7 milijona, jajca 1469 ton za 41.1 milijona, prašiči 9298 komadov za 27.4 milijona, fižol 5199 ton za 24.7 milijona, sveže meso 813 ton za 21.9 milijona, ostala žita 6696 ton za 21.9 milijona, konoplja 926 ton za 20.4 milijona, kuruza 6544 ton za 19.6 milijona, les za kurjavo 60.412 ton za 18.7 milijona, konji 3996 grl za 17.9 milijona, cement 29.299 ton za 16.6 milijona, perutnina 52.598 komadov za 14.7 milijona, koža drobnice 240 ton za 11.8 milijona, kaškavalj 309 ton za 10.8 milijona, sveže sadje 2341 ton 10.5 milijona itd.

V septembru je postala pšenica naš prvi izvozni predmet namesto stavbnega lesa, ki je bil dosedaj na prvem mestu. Ravnotako je opaziti tudi velik izvoz pšenične moke in ostalih vrst žita.

V prvih 9 mesecih t. l. smo izvozili 2695.149 ton blaga v vrednosti 6654 milijonov 263.425 dinarjev. V istem razdobju lanskega leta je znašal izvoz samo 2153.327 ton v skupni vrednosti 501.857.652 dinarjev. Napram lanskemu letu se je letos povečala količina izvoženega blaga za 25.16 odstotkov vrednost pa za 20.94 odstotkov.

g Izvoz lesa v septembru t. l. V septembru t. l. je znašal izvoz stavbnega lesa 81 tisoč 240 ton (v avgustu t. l. 88.612 ton) v skupni vrednosti 111.6 milijona dinarjev (v avgustu t. l. za 134.5 milijona). Največ je šlo v septembru t. l. stavbnega lesa v Italijo, za 82 milijonov napram 110.3 milijona v avgustu, potem v Francijo, za 10.4 milijona, ter v Anglijo za 4.7 milijona napram 5.3 milijona v avgustu. — V septembru smo izvozili lesa za kurjavo 60.412 ton (v avgustu 82.184 ton) v skupni vrednosti 21.9 milijona dinarjev (v avgustu za 24.9 milijona). Les za kurjavo se je v septembru izvažal v Ogrsko (za 8.9 milijona dinarjev) ter v Italijo (za 8.7 milijona dinarjev).

g Izvoz jaje v septembru 1924. V septembru t. l. smo izvozili v inozemstvo 1469 ton jaje v vrednosti 41.1 milijona dinarjev. V avgustu t. l. je znašal izvoz jaje 2044 ton za 41.6 milijonov dinarjev. — Naj več smo izvažali jajca v Švico (za 23.3 milijona dinarjev napram 27.6 milijona v avgustu), potem v Avstrijo (za 6.6 milijona napram 10.9 milijona v avgustu t. l.) ter v Italijo za 6.3 milijona dinarjev. — Skupno je znašal izvoz jaje v prvih 9 mesecih t. l. 16.847 ton napram 17.241 ton v celem letu 1923.

g Naši telefoni. V začetku t. l. je bilo v naši državi 837 telefonskih postaj s 27.000 aparatih. Telefonska mreža je dolga 64.638 km,

dolžina rečnih kablov znaša 3800 m, morakih pa 5680 m.

g Novo jugoslovansko posojilo v New Yorku. Kakor poroča »United Press« iz New Yorka, so se pojavili na Wallstreetu glasovi, da poskuša Jugoslavija dobiti na ameriškem tržišču kapitala posojila, ki bi se porabila za zgradbo pristanišč in za razširjenje dosedanjih pristaniških naprav.

g Nemška vzorčna razstava v Belgradu. Kakor poroča »Belgrader Zeitung«, hoče berlinska družba »Südosteuropa, Handels- und Kredit-A.-G.« ustanoviti v Belgradu stalno nemško vzorčno razstavo za Jugoslavijo in sosednje balkanske države. Družbi se je posrečilo pridobiti za to mnogo nemških industrijev in trgovcev. Glavni ravnatelj družbe se ravno kar mudi v to svrhu v Belgradu.

g Nemška zunanja trgovina. V mesecu septembru t. l. je znašal uvoz v Nemčijo 623 milijonov zlatih mark, izvoz pa 564 milijonov. Iz teh podatkov je razvidna pasivnost za mesec september t. l. v znesku 59 milijonov zlatih mark, med tem ko je bila bilanca zunanje trgovine za avgust t. l. aktivna za 116 milijonov zlatih mark.

g Naraščanje konkurzov v Italiji. V prvih 8 mesecih t. l. je bilo v Italiji prijavljenih 4967 konkurzov napram 3553 v isti dobi lanskega leta. V prvih 8 mesecih l. 1922. jih je bilo 2182, v l. 1921. 996 in v letu 1920. 496.

g Kritje svetovne potrebe pšenice. Mednarodni zavod za poljedelstvo v Rimu objavlja statistiko o svetovni žetvi, iz katere je razvidno, da je letošnja svetovna žetev žita sicer manj zadovoljiva, vendar pa dovolj izdatna za konsum in da ne bo treba črpiti iz starih zalog. Kanada ima na razpolago za izvoz 55.5 milijonov met. stotov pšenice, severnoameriške Združene države 66.5, britanska Indija 10.5, Argentinijska 11.5 in Avstralija 3 milijone met. stotov. Zaloge dne 1. avgusta t. l. za izvoz pripravljenega žita v Ogrski, na Balkanu, v Mandžuriji, Čilu in Urugvaj so znašale 8 milijonov met. stotov. Rusija ne bo izvažala letos žita. Alžir in Tunis, francoski koloniji v severni Afriki, ki sta dosedaj izvažali pšenico, bosta morali uvažati manjše količine. Vse skupaj je v izvoznih državah pripravljene za izvoz pšenice 155 milijonov met. stotov. K temu bo treba v začetku leta pristeti še žetveni donos v Argentinijski zlasti pa v Avstraliji, katerih posevki kažejo dobro. Za eksport bo tu ostalo približno 70 milijonov met. stotov. Tako se lahko računa v letu 1924-1925. z izvozno množino 225 milijonov met. stotov, kar pomeni napram kampanji 1923-1924 zmanjšanje za 30 milijonov met. stotov. Upoštevaje potrebe uvoznih dežel bo letošnja svetovna žetev popolnoma krila svetovno potrebo.

g Ustanovitev jugoslovanske-madžarske trgovske zbornice. Iz Budimpešte poročajo, da se je dne 18. oktobra t. l. ustanovila tam jugoslovansko-madžarska trgovska zbornica.

Borze.

30. oktobra 1924.

DENAR.

Zagreb. 2.9990—3.0290 (2.9760—3.0060), London 812.50—815.50 (811—814), New York 68.90—69.90 (68.3750—69.3750), Pariz 3.69 do 3.74 (3.5750—3.6250), Praga 2.0650—2.0950 (2.0510—2.0810), Dunaj 0.0972—0.0992 (0.0965 do 0.098), Curih 13.3850—13.4850 (13.26 do 13.36), efekt. dolar 68—69 (68). — Tendence rezervirane.

Curih. Belgrad 7.5250 (7.55), Berlin 1.2350 Italija 22.55 (22.475), London 23.48 (23.41), New York 520.20 (519.75), Pariz (27.15), Praga (15.50), Dunaj 0.067850 (0.067325), Bukarešt 2.90 (2.90), Sofija 3.7750 (3.7750).

Dunaj. Devize Belgrad 1025, Kodanj 12.130, London 320.100, Milan 3060, New York 70.935, Pariz 3737, Varšava 13.570. Valute: dolarji 70.40, angleški funt 318.300, francoski frank 3695, lira 3040, dinar 1021, češkoslovaška krona 2100.

Praga. Devize: Lira 147.50, Zagreb 48.95, Pariz 178.50, London 152.925, New York 33.95.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Ljubljana. 7 odstot. investicijsko posojilo iz leta 1921. 61.25—62.50, 2 in pol odstot. državna renta za vojno škodo 108—111.50, Celjska posojilnica d. d., Celje 209 (denar), Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana 215 do 225, Merkantilna banka, Kočevje 125 do 127, Prva hrvatska štedionica, Zagreb 915 (denar), Slavenska banka, Zagreb 84 (denar), Strojne tovarne in livarne, Ljubljana 130—150, Združene papirnice Vevče 110 do 120, »Split« anon. družba za Portland cement, Split 1400—1500, »Nibag« d. d. za ind. i trg. drvem, Zagreb, 85 (blago), 4 in pol odstot. zastavni listi Kranjske deželne banke 17.50 (blago), 4 in pol odstot. kom. zadolžnice Kranjske deželne banke 89 (blago).

Zagreb. Hrvatska Eskomptna banka, Zagreb 109—110, Hrv. sveopća kreditna banka, Zagreb: 108—112, Jugoslavenska banka, Zagreb 104—105, Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana 206—215, Prva hrvatska štedionica, Zagreb 915, Slavenska banka, Zagreb 80, Dioničko društvo za eksploatacijo drva, Zagreb 90—96, Hrv. slav. d. d. za ind. šečera, Osijek 860—910, Narodna šumska industrija, Zagreb 72.50, Gutmann 705—740, Trboveljska premogokopna družba, Ljubljana 490 do 500, Slavonija 78.50—80, 7 odstot. inv. posojilo 63.50—64.50, vojna odškodnina 110—111.

Dunaj. Živnostenska banka 824.000, Alpine 402.000, Greinitz 138.000, Kranjska industrijska družba 728.000, Trboveljska družba 490.000, Hrvatska eskomptna banka 107.000,

Leykam 159.000, Jugoslovanska banka 107.500, Hrvatsko-slav. dež. hip. banka 56.000, Avstrijske tvornice za dušik 110.000, Gutmann 400.000, Mundus 848.000, Slavex 200.000, Slavonija 78.000.

BLAGO.

Ljubljana. Les: jelovi hlodi, 4 m, od 25 cm prem. naprej, fco nakladalna postaja (Dolenjsko) 295, smrekovi in jelovi hlodi, 4 m dolžine, od 25 cm prem. naprej, fco nakladalna postaja 2 vag. 300, 305, zaklj. 300, remeljni 7-7, 8-8, I. in II., fco meja 700, brusni les po lesnih uzancah Ljubljanske borze, fco nakladalna postaja 220, testoni od 2.25 m, 25 cm, od 10 do 29 mm, media 23 cm, fco meja 600, oglje Ia, vilano, fco meja 113. — Žito in poljski prideški: pšenica domača, fco Ljubljana 390, pšenica bačka, par. Ljubljana 435, kuruza bačka, par. Ljubljana 335, kuruza nova, fco Ljubljana 2 vag. 210, 215, zaklj. 215, oves bački, par. Ljubljana 335, laneno seme, par. Ljubljana 680, pšenična moka bačka, št. 0 bas., fco Ljubljana 625, pšenični otrobi, b-n, fco Ljubljana 210. — Stročnice, sadje: fižol ribničan, orig., fco Ljubljana 450, fižol ribničan, očiščen, b-n, fco Postojna trans. 1 vag. 560, 570, zaklj. 570, fižol prepeličar, orig., fco Ljubljana 450, fižol mandolon, orig., fco Ljubljana 395, fižol rujavi, orig., fco Ljubljana 400, orehi, b-n, belo sušeni, brez koščakov, fco nakladalna postaja 700, jabolka za prešanje, fco nakladalna postaja 85.

Turistika in sport.

Kolesarske dirke. Kakor smo že poročali v našem listu, se vrše v nedeljo dne 2. novembra na dirkališču (tekališču) SK Primorje, Dunajska cesta, zanimive kolesarske dirke, za katere vlada precejšen interes, ker je prireditelj po vojni prva te vrste v Ljubljani. Vodstvo prireditve je prejelo že precej izven ljubljanskih prijav. Razpored dirke je zelo zanimiv ter ga tu podajamo: 1. Častni krog, pri katerem vozijo vsi prijavljeni tekmovalci pod vodstvom najstarejšega dirkača. 2. Novinec vozijo pet krogov, t. j. 2 km, prvi trije prejmejo kolajne. 3. Glavna dirka na 25 krogov, kar znaša 10 km. Prvi prejme častno darilo, 2. in 3. pa kolajne. 4. Damska dirka na 5 krogov. Prve tri prejmejo kolajne. 5. Vojaska dirka, pri kateri sodelujejo vojaki. Tudi tu so razpisane za prve tri kolajne. 6. Parna vožnja na 50 krogov t. j. 20 km po vzorec 6 dnevne dirke. Dirkači se menjujejo poljubno. Zamenjava na določenem prostoru. To je ena najbolj zanimivih točk programa. Prvi par prejme dvojno darilo, 2. in 3. pa kolajne. 7. Dirka pomožnih motorjev. Glasom razpisa imajo pravo startati pri tej točki motorji do 150 cm cilindrske prostornine. Vozil se na 25 krogov (10 km) ter se klasificira dirkače po najboljši doježenem času. Prvi prejme darilo, 2. in 3. pa

Schicht

Pravo
Schichtovo milo z znamko **Jelen**

varuje Vaše drago perilo. Pri nakupu pazite na ime
„Schicht“ in na znamko „Jelen“!

3

Jutranja zvezda.

Napisal H. Rider Haggard. Iz angleščine prevzel Peter M. Cernigoj.

(Dalje.)

10

»Govorijo ti!« je dejal deček zaničljivo; »kako bi moglo kamenje govoriti?«
»Ne vem kako. Zdi se mi, da govorijo njihovi duhovi in mi pripovedujejo dogodbe, ki so se bile dogodile, preden sem bila rojena in ki se še bodo dogodile, ko bom mrtva, da, ko se bodo oni sami zdeli mrtvi. Tiho bodi — pravim ti, da mi govorijo — in to naj ti bo dovolj.«

»Meni je več ko dovolj,« je rekel deček, »saj se ne imenujem Amenov otrok in častim samo Menthuja, boga vojne.«

Ko je bil Rames sedem let star, so ga vsako jutro pošiljali v tempeljsko šolo, kjer so ga duhovniki učili pisati s trstenim peresom na lesene tablice in mu več pripovedovali o egipčanskih bogovih, nego je on želel zvedeti. V teh urah je bila Tua samotna, če je niso poučevale dvorne gospe ali velike duhovnice, zakaj faraon je bil ukazal, da se drugi otroci ne smejo igrati z njo; morda zato, ker ni bilo v templju nobenega, ki bi bil plemenitega rodu.

Ko se je Rames nekoč zvečer vrnil iz šole, jo je vprašal, ali ji ni bilo dolgčas brez njega. Odgovorila mu je, da ne, ker je imela drugega tovariša.

»Koga?« je vprašal ljubosumno. »Povej mi ga, da ga pretepem.«

»Ne moreš ga videti Rames,« je odgovorila. »To je moj lastni Ka.«

»Tvoj Ka! Slišal sem o teh duhovih, a nisem nikoli nobenega videl. Kakšen pa je?«

»Prav tak, kakor jaz, samo sence nima in prihaja k meni le tedaj, kadar sem popolnoma zbrana in čeprav ga mnogokrat slišim, ga redkokdaj vidim, ker je prepleten s svetlobo.«

»Jaz ne verjamem v te duhove,« je vzkljnil Rames zaničljivo, »v svoji glavi si jih izmišljuješ.«

Kmalu po tem razgovoru se je nekaj dogodilo, vsled česar je Rames spremenil svoje mnenje o Kaj, ali vsaj o Tuinem Kaj. V skritem dvorišču templja je bila globoka mlaka z obzidanimi stranmi, kjer je živel, kakor so pravili, sveti krokodil, velikanška zver, ki je prebivala tamkaj več sto let. Ko sta Rames in Tua slišala o tem krokodilu, sta čisto govorila o njem in bi ga bila za vse na svetu rada videla; a to ni bilo mogoče, ker je bilo okrog jezera visoko obzidje z bakrenimi vrati, ki so bila zaklenjena, razen enkrat na teden, ko so duhovni nosili krokodilu hrano, žive koze in ovce ter včasih teleta, ki niso več prihajala nazaj.

Ko je Rames nekega dne čakal, da se vrnejo, je opazil, kako je duhoven, ki so ga imenovali čuvača vrat, iztegnil roko, da dene ključ, s katerim je bil ravnokar vrata zaklenil, v torbo; zgrešil je odprtino torbe in spustil ključ na pesek ter odšel dalje, ne vede, kaj se je zgodilo.

Mudilo se mu je, zakaj bil je debel in star duhovnik in kosilo je že čakalo; Rames pa je švignil po ključ in ga skril v obleki. Nato je poiskal kraljično in je rekel:

»Jutranja zvezda, ko se vrnem nocoj iz šole in ko nama dovolijo, da se igrava skupaj, pojdeva lahko pogledat čudovito zver v jezeru, ker imam ključ, ki ga oni

debeli duhoven ne bo iskal ves teden; jaz mu ga prej lahko vrnem in mu porečem, da sem ga našel v pesku, ali pa mu ga denem zadaj v torbo.«

Ko je Tua to slišala, so se ji oči zalesketale, zakaj nad vse rada bi bila videla to sveto zverino. Toda ko je deček zvečer razsvetlil priteklo k njej — ves dan ni na nič drugega mislil kot na krokodila in je prinesel s seboj od sošolca goloba, da žival z njim nakrmi — je bila Tua drugačne volje.

»Mislim, da bi ne hodila gledat svetega krokodila, Rames,« je dejala in ga je zamišljeno gledala.

»Zakaj ne?« je vprašal deček preplašen. »Saj ni nikjer nikogar in ključ sem namazal z mastjo, da ne bo škrtal.«

»Ker je bil moj Ka z menoj, Rames, in mi je rekel, da je to dejanje slabo in da pride kazen na naju, če ga storiva.«

»O, naj vrag vzame tvojega Kaj!« je odvrnil jezno. »Pokaži mi ga, da se pomnim ž njim.«

»Ne morem, Rames, ker je v meni. In če bi vrag vzel njega, bi vzel tudi mene; grdo je, da želiš take reči.«

Tedaj je deček jel jezno vpiti in je ihtel, da ji človek ne sme zaupati in da je on plačal bronast nož, katerega mu je bil faraon podaril, ko je zadnjič obiskal tempelj, za goloba, s katerim hoče izvabiti zver na površje vode, da bi ga videla, čeprav je bil nož vreden mnogo golobov in bi bil faraon hud, če bi slišal, da ga je oddal.

»Zakaj bi jemala življenje ubogemu golobu, da se sama zabavava?« je vprašala Tua, ki se je bila nekoliko omeščala svričo njegove žalosti.

»Saj je že mrtev,« je odgovoril. »Tako je plahutal, da sem moral sesti nanj, če sem ga hotel skriti pred duhovnikom, in ko je odšel, je bil ptič mrtev. Poglej,« in je odprl svojo plateno torbo ter ji pokazal mrzlega in trdega goloba.

»Če ga nisi mislil ubiti, potem je to drugače,« je razsodila Tua. »No, morda moj Ka ni menil, da bi ne smela niti enkrat pokukati tjakaj, in prav žalostno bi bilo izgubiti ubogega goloba, ki bi bil potem umrl za prazen nič.«

Rames je pritrdil, da bi to bilo strašno žalostno. Tako sta se otroka splazila med vrtnim drevjem v senco obzidja, ob katerem sta se pritihovala do bronastih vrat. Tedaj je Rames zločinski utaknil ključ v ključavnico in s pomočjo kosa lesa, katerega si je bil tudi pripravil, sta obadva ključ zasukala in odmaknila težke zapahe.

Potegnili sta ključ iz ključavnice, da bi ju ne izdal, in sta vrata malo odrinila ter se stisnila skozi v prepovedani prostor. A komaj sta to storila, sta si že želela, da bi bila zopet zunaj, zakaj ta kraj je bil strahoten in je razen tega neznanosno smrdel, tako da je Tui prihajalo slabo. Bila je velika mlaka z majhnim umetnim otokom v sredi, polna sluzaste vode, ki se je zdel skoraj črna v senci visokega obzidja, in okrog nje je peljala ozka kamenita steza. Na nekem mestu te steze, kjer je rastle nekaj vlažnega drevja in grmičevja, se je obrežje spuščalo navzdol po kamenitem pobočju; na pobočju je ležal majhen čoln z vesli, čigar zadnji del je bil v vodi. Toda o krokodilu ni bilo ne duha ne sluha.

kolajne. 8. Dirka najtežjih, pri čemer pridejo v poštev samo oni najsrečnejši, katerih lastna teža znaša nad 90 kg. Prvi trije dobe kolajne. 9. Dirka združena s peš-tekmo, pri kateri mora tekmovalce teči dva kroga, nakar nadaljuje še tri kroge s kolesom. Tudi zanimiva točka. 10. Tolažilna dirka na 5 krogov (2 km), pri kateri smejo tekmovalci samo oni dirkači, ki se niso plasirali pri nobeni gornjih točk. Za prve tri so določene kolajne. Končno je vodstvo dirke razpisalo za pri vseh točkah najboljšo klasificiranemu klubu častno darilo. — Dirke pričnejo točno ob 14 popoldne ter se občinstvo naproša, da se pokorava rediteljem, prijave sprejema še do petka 31. t. m. vodstvo dirke ter naj se iste naslavlja na SK Primorje, kavarna Zvezda, koles. sekcija. Prijave znašajo za navedene točke in sicer: pri točki 2.

Din 5.—, pri 3. Din 10.— pri 4. Din 5.—, pri 5. prosto, enako pri 1., pri 6. Din 20.—, pri 7. Din 25.—, pri 8. Din 10.— in pri 9. točki Din 10.—. Kolesarska sekcija SK Primorje, pozivlja vse prijavljene dirkače, da se zanesljivo udeležijo sestanka danes v petek v kletskih prostorih »Zvezde«. Namen sestanka Razgovor o jutrajšnjih dirkah ter o skupnem odhodu na dirkališče.

Hermes: Primorje. Jutri, na dan Vseh svetih, odigrata navedena kluba prvenstveno tekmo, pri kateri se pričakuje zanimive borbe. Kvaliteta obeh moštev nam je sicer znana in vemo, da poseduje Hermes dobro obrambo. Primorje pa dobro napadalno vrsto. Oba kluba postavita vse svoje najboljši moči, kajti obe točki sta za nadaljni plasement v prvenstveni tabeli velike važnosti enako za oba kluba. Tekma se

vrši na igrišču Primorja, Dunajska cesta, ter prične ob 15. Ob 13.30 nastopita v predtekmi obe rezervi.

Primorje jun.: SK Krakovo. Ta za jutri dopoldne določena prijateljska tekma se vrši v nedeljo dne 2. novembra in sicer ob 10 na igrišču Primorja.

Kolesarski podsavez Slovenije službeno obvešča vse kolesarske klube Slovenije, da je do konca tekočega leta vsem članom klubov, ki so vključeni v kol. podsavezu Slovenije in koturaški Savez Kr. SHS zabranjen start na prireditvah (kolesarskih in motociklist. dirk) Sportnega kluba »Primorje«.

Savez motoklubov Kr. SHS naznanja tem potom vsem saveznim članom, da je udeležba na dirkah, katere niso verificirane po podpisani komisiji, prepovedana. — Sportna komisija Saveza motoklubov Kr. SHS.

Naznanila.

Odborova seja »Strokovne zveze javnih nameštencev« se vrši drevi ob 8. v kleti konsumnega društva na Kongresnem trgu 2. — Dnevni red je važen, udeležba obvezna. Predsednik.

Darovi.

»Stalno omizje Kolovrat« je v spomin nepozabnega Trnkozyja za božičnico revnih otrok darovalo 604 Din.

ISČE SE BONA

(Slovenka) k dvema otrokoma (eden 2, drugi 3 leta star). Ponudbe takoj poslati na Karla Kristana, inženirja, Kumanovska ulica št. 5. Belgrad.

Šivilje gospodinjic

Prodajo se radi pomanjkanja prostora TRIJE NOVI PLETILNI STROJI za vse najbolj idoeče pletenine kakor: jopice, vsakovrst. kapice, dokolenice itd. - Naslov pove uprava pod št. 6746.

Naprodaj sta poceni 2 HRASTOVI in 2 OREHOVI spalnopravi

ter tudi več hrastovih PISALNIH MIZ. - Poizve se pri mizarju Josip KURNIK, Zg. Šiška št. 51. 6784

NE ZAMUDITE UGODNE PRILIKE!

Radi opustitve trgovine se prodaja vse manufakturno blago pri tvrdki JOS. BE-DRAC, Aleksandrova 12, po vsakih sprejemljivih cenah. - Velika izbira modnega blaga, križastega in črtastega za kostume in krila, posebno nizke cene v angleških šifonih in platnu za rjuhe. Posebna nakupna prilika za p. n. drž. in privatne uradnike. 6770

„SLOVENEK“

Dobro je vsikdar naložen denar, ki ga inserent izda

za oglaševanje

najbolj priprosti

uspeh. Vsakomur torej, ki ima kaj naprodaj ali dobaviti, ali pa misli kaj kupiti, je „Slovenec“ za insercijo ob vsaki priliki najbolj

je za vsakega trgovca in obrtnika najbolj primeren list za uspešno reklamo.

v tem mednarodnem ljudstvu po deželi najbolj razširjenem dnevniku. Vsak oglas, pa bodisi v majhni obliki (najmanjši prostor za enkrat samo 5D) zagotovi oglaševalcu gotov

priporočljiv!

Priporoča se cenj. DAMAM in sprejema v popravilo line tanke nogavice.

Napravi iz dveh parov ene kakor nove. Cena nizka; po- strežba solidna. Več se izve pri g. IVI MURMAYER — Poljanska cesta 6/I. 6790

JAVNA PROSTOVOLJNA dražba raznega pohištva se vrši v nedeljo, 2. novembra ob 10. dop. v Rožni dolini št. 99.

Dve DEKLICI se sprejmeta, nad 14 let stari. Ena, ki ima veselje za trgovino, druga pa k otrokom ter za lahka hišna dela. Biti morata krščanskih staršev ter po njih strogo nadzorovani. Vstop takoj. S. J. BRACIC, trgovina, Ptujška gora. 6798

Trgovina.

Vzamem trgovino s stanovanjem takoj ali pa pozneje v NAJEM na prometnem kraju, v mestu ali na deželi. - Ponudbe upravi pod št. 6793.

Prodajam STELAZO in PULT za trgovino ter ZOFO. Ivan Eržen - Cerklje pri Kranju.

KLAVIR, izvrstno ohranjen, črn, naprodaj. - F. P., Ljubljana, Zrinskega cesta 3/I, dvorišče. 6781

Dve visoki OMARI in en UMIVALNIK je po nizki ceni naprodaj. - Naslov v upravi lista pod št. 6795.

Detal, no seme, 1.50 in gobe kupuje Sever & Komp., Ljubljana, Wolfova ul. 12.

PERJE

kokoške, račje, gosje in gosji puh, oddaja vsako množino po zmerni ceni trdka

E. Vajda, čakovec

Potrta globoke žalosti naznanjava vsem sorodnikom, prijateljem in znancom, da je naš nad vse ljubljani sin

Karlo Podkrajšek
dijak III. razreda realne gimnazije

po dolgi mučni bolezni, previden s tolažili sv. vere, dne 29. oktobra izdihnil svojo blago dušo.

Pogreb draga nam nepozabnega se vrši v petek, dne 31. oktobra ob pol 4 popoldne iz drž. bolnice k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 31. oktobra 1924.

KAROL in ANA PODKRAJSEK, starši.

Nudim vpletke (kile) lasno obročke. Barvanje las z Great Reno. M. PODKRAJSEK frizer za dame in gospode

Inserirajte v „Slovenec“!

GRADBENO PODJETJE G. TÖNNIES, dr. z o. z. naznanja tužno vest, da je njen dolgoletni, vestni sodelavec, gospod

Ivan Stibilj
delovodja

po dolgi in mučni bolezni včeraj, dne 29. oktobra mirno preminul.

Pogreb nepozabnega pokojnika se vrši v petek, dne 31. oktobra ob pol 2. uri popoldne iz državne bolnice na pokopališče pri Sv. Križu.

Ohranimo ga v trajnem spominu.

Ljubljana, dne 30. oktobra 1924.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Ugodna prilika.

En MLINSKI STROJ, znamke »Rex« št. 2 — En MLINSKI STROJ, znamke »Henkel«. (Stroj za mletje zdroba [Griesmaschine], ležeci.) — En MLINSKI STROJ za ločenje mlinskih izdelkov (Saugmaschine), en KRTACNI STROJ št. 2, nadalje par samo brusilnih umetnih mlinskih KAM-NOV (Kunststeine) velikosti 42 col.

Vsi omenjeni predmeti so v popolnoma dobrem stanju ter se po jako nizki ceni prodajo. Istotam se prodaja popolnoma v dobrem stanju napolnjeni KOCIJA (za eno vprego). — Pojasnila pri IVAN KURALD, valjčni mlin, Domžale pri Ljubljani.

Naznanjam cenj. danam, da otvorim s 4. novembrom t. l. oblast. konc. zaseb. učilišče za krojno risanje in prikrojevanje damskih oblek

po najboljši in lahko razumljivi »JACK«-metodi. — Pouk bom dajala od 8. do 12. in od 14. do 18. ure, izjemoma tudi v večernih urah. — Priglasje sprejemam ob zgoraj navedenih urah. 6807

Strok. izprašana učiteljica za krojno risanje damskih oblek ROZA MEDVED — Mestni trg št. 24.

MESČANSKA KORPORACIJA V KAMNIKU razpisuje mesto kvalificiranega

NADGOZDARJA

z izpitom za samostojno gozdno gospodarstvo. — Ponudbe z navedbo zahtev je poslati do 15. decembra t. l. na upravo Mešč. korporacije v Kamniku. Za odbor: Rudolf Debevec, t. č. načelnik.

Popolnoma varno naložite svoj denar pri

Vzajemni posejilnici

v Ljubljani, r. z. o. z.

ki se je PRESELILA iz hiše Uršulinskega samostana na Kongresnem trgu poleg nunske cerkve v lastno palačo na Miklošičevi cesti poleg hotela »UNION«.

Hranilne vloge se obrestujejo

najboljše

z ozirom na višino zneska in odpovedni čas.

Varnost za hranilne vloge je zelo dobra, ker poseduje Vzajemna posejilnica večino stavne dejnosti družbe »Union« v Ljubljani. — Vrhutega je njena last nova lepa palača ob Miklošičevi cesti, več mestnih hiš, stavbišč in zemljišč v tu in inozemstvu. — Denar se naloži lahko tudi po poštinih položnicah.

Proviz. potnik

za veletrgovino z vinom SE ISČE. - Natančne ponudbe se prosijo pod: »VINSKI POTNIK« št. 6794 na upravo.

GRAMOFON

dobro ohranjen, in železna emajlir. otroška POSTELJICA se ceno prod. - Ambrožev trg št. 9, prtlj. 6815

Nova koruza

se prodaja po nizki ceni pri FRAN POGAČNIK, Ljubljana, Dunajska cesta 36.

Razprodaja

raznovrstnih moških in ženskih fantovskih in dekliških CEVLJEV po zelo ugodni ceni pri Produktivni zadrugi čevljarjev, Ljubljana, Hrenova ulica 4. 6740

SPALNA OPRAVA

hrastova, kompletna, se poceni prod. v Dravljah, zraven cerkve. - Jos. ZAGAR, mizarstvo. 6733

PRODAM vsakovrstne

hrastove kole za ograje po najnižji ceni. - Poizve se v gostilni »Pod lipom« v Mostah. 6736

Št. ad 23.128/ref. IX.

6806

Razpis.

Mestni magistrat ljubljanski razpisuje oddajo del za podiranje zidanega skladišča

na vogalu ALEKSANDROVE CESTE in TOMANOVE ULICE, njega prepejavo in eventualno zopetno sezidanje v prvotnem obsegu na novem stavbišču poleg mestne pristave, Povšetova cesta (prej Cesta na Kodeljevo).

Vsi potrebni podatki se dobe med uradnimi urami v mestnem stavbnem uradu, Lingarjeva ulica št. 1. — Ponudbe bo vložiti najkasneje do 8. novembra 1924 opoldne pri imenovanem uradu.

MESTNI MAGISTRAT LJUBLJANSKI, dne 30. oktobra 1924.

MERAKL

barve, črnila, lake, kit, emajle, čopiče in zamaščeno čisti firnež najboljši kakovosti nudi

Medic-Zankl družba z o. z.

Maribor Ljubljana Novi Sad
podružnica centrala skladišče
Tovarne
Ljubljana — Medvode.

Zadružna Gospodarska banka d. d.

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 10

(v lastni palači vis a vis hotela »Union«). Telefon št. 57 in 470.

Račun pošto čekovnega urada za Slovenijo št. 11.945, v Zagrebu št. 39.080.

Podružnice: CELJE, DJAKOVO, MARIBOR, NOVI SAD, SARAJEVO, SOMBOR, SPLIT, SIBENIK. Ekspozitura: BLEDO.

Kapital in rezerve skupno nad Din 15.000.000.—.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje in prodaja kar najboljše tuje valute in devize, sprejema vloge na tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk Drž. razr. loterije.